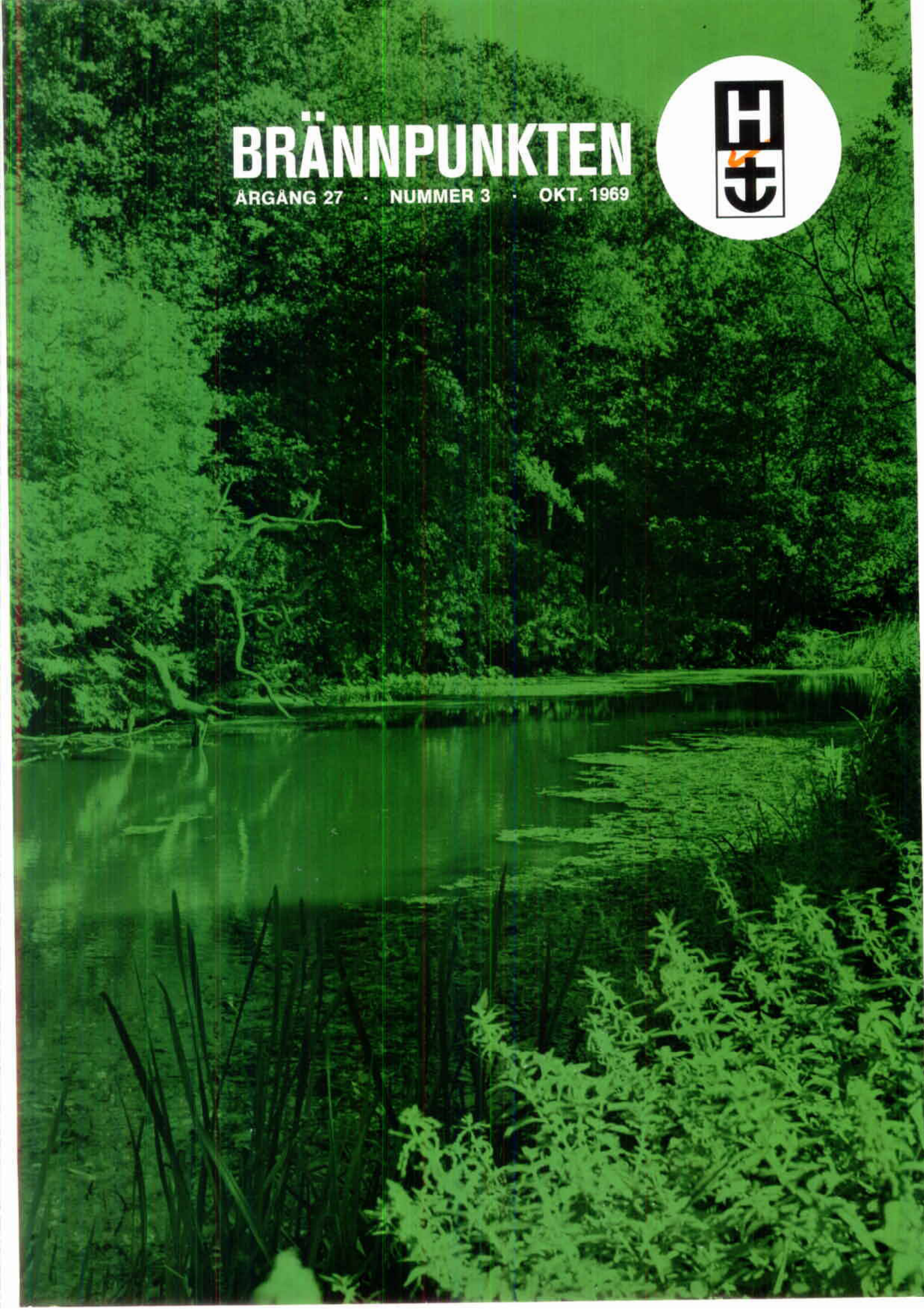

BRÄNNPUNKTEN

ÅRGÅNG 27 · NUMMER 3 · OKT. 1969

Redaktionen har ordet:

Avtalsförhandlingarna 1969

kommer att gå till historien som de kanske svåraste hittills under modern tid. Problemen har i år varit många. Av sociala skäl har man i första hand velat tillgodose de lägre inkomsttagarna. Dessa drabbas hårdast av de prisstegringar på varor och framförallt tjänster, som följer i spåren vid löneförhöjningar på områden, där höjningarna inte kan kompenseras genom rationaliseringar. Triangeln lönehöjningar, prisstegringar och kompensation av effekten av det progressiva skattesystemet blir en ond cirkel, som i hög grad försvårar diskussionerna om hur tillgängligt löneökningens utrymme skall fördelas bland arbetstagarna. Enligt solidaritetsprincipen accepteras ju inte en fördelning efter det enskilda företagets eller arbetsplatsens produktivitet. Härav följer att företag med otillfredsställande produktivitet automatiskt slås ut liksom även att mindre lönsamma verksamhetsgrenar inom företagen måste läggas ner till förmån för en koncentration på de mera lönsamma.

För Höganäsbolaget

innebär den träffade löneuppgörelsen betydande kostnadsökningar såväl för 1969 som för 1970. Dessa ökningskrav är inte oväntade men det kan inte förnekas, att de ställer stora anspråk på företaget, när det gäller att vidta åtgärder för att kompensera dem. Det pågående rationaliseringsarbetet kommer därför att med kraft fortsättas. Mindre lönsamma produkter kommer att sorteras ut ur tillverkningsprogrammen och erforderligt produktionsutrymme att reserveras för mera lönsamma och för produkter, som kan göras lönsamma genom att tillverkas i längre serier. Vidare kommer företaget att punktvist öka produktionskapaciteten för att genom större volymer uppnå högre verkningsgrad för försäljning och administration och därmed också totalt sett förbättra lönsamheten.

Glaserade lerrör

är en av de produkter, som försvunnit från tillverkningsprogrammet som en följd av vad ovan sagts om nödvändigheten att sortera ut mindre lönsamma produkter. Silikatgel liksom dylika murbruk och massor står närmast i tur för avveckling. Här spelar också andra omständigheter in. Silikaprodukter är baserade på kvartsit som råvara och innebär en hantering med risker för bl.a. yrkessjukdomen silikos. Dylika risker kan visserligen praktiskt taget nästan fullständigt elimineras genom omfattande teknisk skyddsutrustning i form av dammsugning, inkapsling av maskiner och transportanordningar

m.m. Detta kräver mycket betydande kapitalinvesteringar och försämrar ytterligare lönsamheten för dessa lågprisprodukter.

Någon agenturförsäljning av silikatgel är ännu ej avtalad. På murbruks- och massasidan kommer silikaprodukter i varje fall temporärt att utgå ur programmet på produktionsidan men väl att finnas kvar på försäljningsprogrammet, då det är möjligt att legotillverka dessa produkter hos annan tillverkare.

Även på plattsidan

har betydande reduktioner i tillverkningsprogrammet skett under året och man kan i fortsättningen räkna med att tillverkningen kommer att koncentreras på än färre typer. Den tillgängliga kapaciteten i Skromberga kan sålunda utnyttjas betydligt effektivare och vi vinner därigenom den produktivitetshöjning, som är absolut nödvändig för att betala lönehöjningarna.

Prishöjningar

är ett sätt att kompensera kostnadsstegringar. Det råder väl inget tvivel om att det är en åtgärd, som på många håll är föga populär. Detta hindrar emellertid inte att det är främst dylika vapen, som vissa företag använder för att kompensera sig för kostnadsstegringarna. Det är anmärkningsvärt att exempelvis statens affärsdrivande verk är de ledande härvidlag. Även enskilda företag måste emellertid tillgripa prishöjningar i åtskilliga fall. Inom Bolagets tillverkningsprogram finns åtskilliga produkter, där lönekostnadsandelen är hög och där företaget sålunda är känsligt för höjningar av lönerna. Bolaget har därför under året beslutat genomföra prishöjningar inom vissa sektorer, där konkurrensläget så tillåter och kostnadsläget det påfordrar.

8-månadersrapporten

till Bolagets olika intressenter, aktieägare, anställda och allmänheten ger en optimistisk bild av det dagsaktuella läget för koncernen och Bolaget. Det gynnsamma ekonomiska resultatet kan möjligen förleda någon att tro att man därmed kan släppa på den under senare år tillämpade återhållsamma linjen i fråga om utgifter och annat. Det förbättrade resultatet kommer inte att medföra någon ändring härvidlag. Det är lika angeläget som någonsin att iakttä sparsamhet på alla områden. Disponibla resurser skall användas till att förbättra och utvidga Bolagets produktionsapparat och till att bygga en stabil ekonomisk grund för att möta framtida påfrestningar av olika slag.

BRÄNNPUNKTEN

Höganäskoncernens
personaltidning

Ansvarig utgivare: K. G. Paulson
Redaktör: Eva Wickman

Copyright:
Höganäs AB, Höganäs

UR INNEHÄLLET:

Vegeå, liten å med stor betydelse

red. E. Wickman 3

Miljöskyddslagen

ombudsman B. Åkeson informerar .. 7

Nytt från Företagsnämnderna 8

Gruvdistriktet fick besök av lagstiftare

överingenjör A. Gustafsson 13

Brev från Ceylon

murare Elon Wennbom 16

Museitillbyggnad i Höganäs 17

Visste Ni detta om Gjuteriet? 19

Rapport från svensk kräftsjö

Exportavdelningens Bengt Silfverstrand berättar 22

Bilden på framsidan:

Vegeå rinner makligt genom landskapet. I närheten av Vegeholm, där fotot tagits, grönskar vattnet vackert av både alger och olika arter sjögräs och vass. Det är emellertid ingens önskan att vattnet drag skall växa igen.

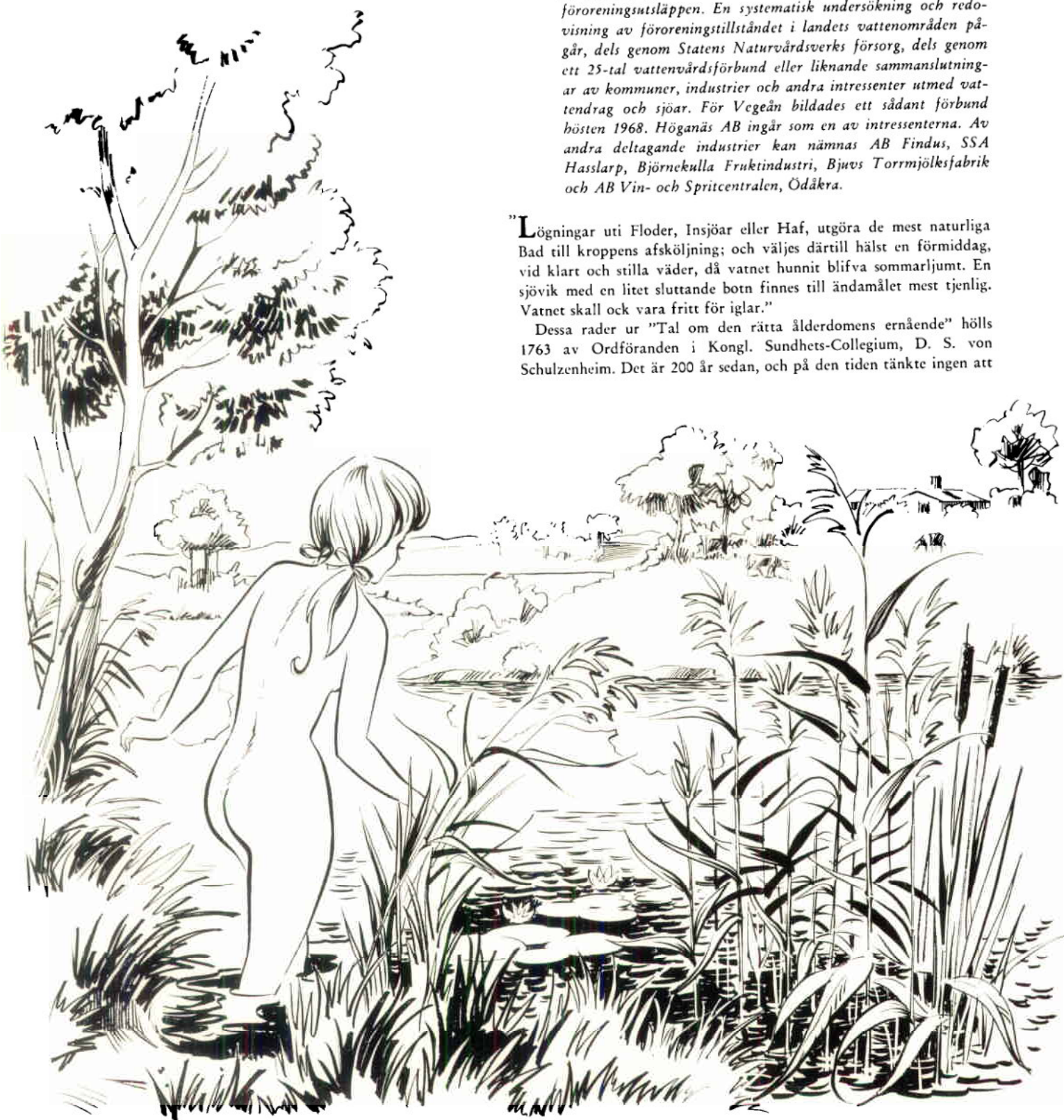
Foto Bengt Blom.

Vegeå, liten å med stor betydelse eller Om Vegeåns Vattendragsförbund

Många vattendrag har blivit ogynnsamt påverkade på grund av att reningsverk inte blivit utbyggda i takt med de ökade föroreningsutsläppen. En systematisk undersökning och redovisning av föroreningsstillståndet i landets vattenområden pågår, dels genom Statens Naturvårdsverks försorg, dels genom ett 25-tal vattenvårdsförbund eller liknande sammanslutningar av kommuner, industrier och andra intressenter utmed vattendrag och sjöar. För Vegeån bildades ett sådant förbund hösten 1968. Höganäs AB ingår som en av intressenterna. Av andra deltagande industrier kan nämnas AB Findus, SSA Hasslarp, Björnekulla Frukthandelsindustri, Bjuvs Torrmjölkesfabrik och AB Vin- och Spritcentralen, Ödåkra.

"Lögningar uti Floder, Insjöar eller Haf, utgöra de mest naturliga Bad till kroppens afsköljning; och väljes därtill hälst en förmiddag, vid klart och stilla väder, då vatnet hunnit blifva sommarljumt. En sjövik med en litet sluttande botn finnes till ändamålet mest tjenlig. Vatnet skall ock vara fritt för iglar."

Dessa rader ur "Tal om den rätta ålderdomens ernående" hölls 1763 av Ordföranden i Kongl. Sundhets-Collegium, D. S. von Schulzenheim. Det är 200 år sedan, och på den tiden tänkte ingen att

vattnet kunde vara obehagligt att bada i av annan anledning än att det kunde finnas iglar. Det är mig obekant om iglar överhuvudtaget kan leva i t.ex. Vegeån. Fisken har i varje fall svårigheter.

Det fanns klart och rent vatten långt in i vårt århundrade. Först i slutet på 1800-talet började man installera vattenklosetter i städerna. Samtidigt tog industrialiseringen fart och fabrik efter fabrik lades vid vattendrag för att ha nära till produktionsvatten, transport på vattnet och avlopp i vattnet.

En annan bidragande orsak är att fast vi alla vet att vattnen inte blivit flera sedan 1763 men vi själva ökat i mängd från i runt tal 2 milj. till 8 milj. invånare, är vatten ännu i de flestas ögon en naturlig avstjälningsplats (= upptagare = recipient) för avfall vi vill bli av med. Det är dock numera lag på att vi inte får kasta ens småskräp i sjön.

Höganäsbolaget hör förvisso inte till de större nedsmutsarna av Vegeån, men länshållningsvattnet från gruvorna har i somliga fall ogynnsam inverkan genom sin i allmänhet höga sulfathalt. Vid syrebrist i ån medför detta svavelvätelukt och svartfärgning genom svaveljärn. Gruvvattnet har dock även en positiv betydelse genom att man vid lågvattenföring kan släppa ut större mängd vatten och därigenom förhindra att åvattnet blir stillastående. När nu Skrombergas gruvor vattenfylts har man även där, som tidigare nämnts i Brännpunkten, en reservoar att reglera vattenståndet med genom Bökebergsbäcken. Därtill kommer en annan fördel med vattnet: pH-värdet är lågt, dvs. det reagerar svagt surt, och neutraliserar därigenom en del av den påverkan som utsläpp av tvättmedelsvatten förorsakar.

Om vattnets beskaffenhet

(Ur "Förslag till översiktlig vattendragsplan för Vegeåns avrinningsområde" upprättat av Vattenbyggnadsbyrån i Malmö.)

"En bedömning av vattnets i Vegeån användbarhet för olika användningsändamål ger följande resultat.

Beträffande användbarheten för beredning av dricksvatten för människor och djur måste vattnet betecknas som dåligt såväl ur fysikalisk-kemisk synpunkt som bakteriologisk synpunkt. Undantag är Hallabäcken, där vattnet bedöms som nära nog förstklassigt.

Beträffande användbarhet för friluftsbad måste vattnet klassificeras som otjänligt ur såväl bakteriologisk som fysikalisk synpunkt. Undantaget är även här Hallabäcken.

Beträffande användbarheten ur fiskesynpunkt måste huvuddelen av vattensystemet klassificeras som dåliga fiskevatten ur såväl fysikalisk synpunkt som halt av giftämnen. Undantag utgöres av källområdena samt Hallabäcken. Vattenområdet i sin helhet med undantag av Hallabäcken och källområden får betraktas som starkt påverkat av alla typer av förorening."

Stora naturvårdsvärden

Det finns således mycket att göra för det nybildade vattendragsförbundet. Förutom till vattendragens beskaffenhet kommer hänsyn att tagas till hela naturen däromkring. Vegeå har mycket stora naturvårdsvärden kring sitt övre lopp och om det nedre står i vattendragsplanen:

"Från Hyllinge och nedströms karakteriseras Vegeåns dalgång och dess större biflöden av långa sammanhängande betesmarker som utgör positiva element i det starkt uppodlade landskapet. Strax före äutloppet passerar ån i ett slingrande förlopp igenom ett större sammanhängande skogsområde. Betesmarkerna och skogspartierna utgör här de enda markområden som på sommarhalvåret är öppna för allemansrätten samtidigt som de utgör replipunkter (= baser) för

Kartan visar hela vattensystemet. Ungefär 30 000 människor bor och arbetar längs Vegeå med alla dess många förgreningar. Tusentals betesdjur går i hagarna intill. De av läsarna som bor inom området blir måhända förvånade över att se att varje litet vattendrag hemomkring faktiskt rinner ut i Vegeå.

Ingenjör Sune Nilsson i Skromberga betraktar gruvans bräddavlopp till Bökebergsbäcken. Det är en glädjande och avgörande skillnad på vattnets kvalitet nedströms jämfört med rännen ovanför.

den vilda floran. I planläggningen bör man därför eftersträva att bevara dessa områden samt att om möjligt vidtaga åtgärder för att underlätta allmänhetens tillträde till dem.

Det synes angeläget att man inom vattendragsförbundet förutom den rent vattenvårdande målsättningen söker i den allmänna planläggningen slå vakt kring de allmänna naturvårdsvärden som finns inom avrinningsområdet samt de landskapsförändrande åtgärder som sker och som direkt eller indirekt påverkar vattendragen och vattenhushållningen."

Som Förbundets arbetsuppgifter har föreslagits dessa:

A. Verka för att vattentillgångarna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

B. Arbeta för att vattnet i vattendragen hålles i möjligaste mån rent.

C. Arbeta för sådana förhållanden inom avrinningsområdet och i vattendragen att översvämningsskador i möjligaste mån undvikas.

D. Samordna i och uppfölja rensningar av de delar av vattendragen, vars underhåll är påverkat av och åvilar till förbundet anslutna intressenter.

E. Arbeta för att sådana åtgärder vidtages, att olägenheter av alltför låg vattenföring icke uppkommer.

Allmänna meningen bland betesdjuren i området var att ju förr stängslet till ån kunde tagas bort, ju bättre vore det.

F. Utföra kontinuerlig kontroll av vattenbeskaffenheten samt mätning av vattenföringen.

G. Verka för att förbättra vattenförhållandena och skapa marginaler för kommande utveckling genom att främja utbyggnad och förbättring av avloppsreningsverk, utbyggnad av avskärande regionala ledningar o.d. samt omhändertagandet av föroreningar från jordbruken.

Utredningar och framtidsvyer

De undersökning, redovisningar m.m. om förhållandena inom avrinningsområdet, som måste utföras som grundval för en planmässig vattenhushållning kan i enlighet med SOU*) 1967:43, Miljövårdsforskning, anges på följande sätt:

A. Hydrologiska undersökningar med kartläggning av nettonederbördens storlek och fördelning. Undersökning av grundvattenbildningen och dess storlek. Beräkning av omsättningshastigheten för ytvatten, markvatten och grundvatten.

B. Fysikaliska, kemiska och biologiska undersökningar av avrinningsområdets olika delar. Inflöde och utflöde (sammansättning och mängd) av naturliga och främmande ämnen med angivande av deras ursprung — atmosfäriskt tillskott, inverkan av jordbruk, industriell

och urban aktivitet (föroreningssituationen). Bedömning av förväntade förändringar och följderna därav.

C. Redovisning av vattentillgångarnas utnyttjande för olika ändamål (vattentäkt, recipient, vattenkraft, jord- och skogsbruk, landskapsbild, bad, fiske och annan fritidsverksamhet).

D. Bedömning av möjligheterna att tillgodose de väntade behoven med hänsyn till vattentillgångarnas kvantitet och kvalitet och med beaktande av möjligheterna att förbättra deras användbarhet.

E. Planläggning av vattentillgångarnas framtida utnyttjande med en avvägning av de olika behoven. Uppställande av fordringar på vattnets beskaffenhet med hänsyn till dessa behov. Plan över anläggningar och åtgärder, som erfordras för att vattenområdet skall kunna användas för avsedda ändamål. Skyddsbestämmelser."

Några av dessa utredningar är redan utförda och redovisade i "Förslag till vattendragsplan".

Det finns också långt framskridna planer på flera reningsverk utmed ån. Genom de åtgärder som Vegeåns vattendragsförbund avser att vidtaga, borde nedsmutsningen av ån kunna stoppas. Då kommer vattnet inom överskådlig tid att bli så pass rent att åtminstone fisk och iglar kan simma däri. Till fromma även för de människor som får rekreation i naturen och för alla de som lever och arbetar vid Vegeån och dess biflöden.

Eva Wickman

*) SOU = Statens Offentliga Utredningar.

Miljöskyddslagen

Ny miljöskyddslag sedan den 1 juli

Sverige är ett i de flesta miljöavseenden lyckligt lottat land. Vi har en i förhållande till landets yta liten folkmängd, en riklig tillgång på vatten och långa kuster mot Östersjön och Atlanten.

Industrialiseringen och koncentrationen av stora befolkningstätheter till några få storstadscentra har emellertid skapat miljöproblem, vilka särskilt på 1960-talet blivit uppmärksammas på allvar. Dags- och fackpress innehåller i alltmer ökad utsträckning artiklar i miljöfrågor. Man kan säga, att det allmänna intresset för en livsduglig miljö i Sverige under senare år utvecklats i sådan omfattning att det fått drag av folkrörelse, i vilken inte saknas inslag av fördomanden, ofta baserade på generella och ensidiga slutsatser ur ett alltför knapphändert material.

Den breda opinionen för en bättre miljö har tvingat statsmakterna till handling. Som ett resultat därav har vi bl.a. fått Statens Naturvårdsverk och nu senast miljöskyddslagen, vilken trädde i kraft den 1 juli i år. Lagen har tillkommit på grundval av den omfattande utredning, som år 1966 lades fram av de s.k. immissionssakkunniga. Bakom utredningens förslag stod inte bara statsmakternas representanter men jämväl företrädare för svensk industri, vilken under lång tid visat dessa frågor stort intresse. Man torde kunna våga det påståendet, att det idag inom svensk industri inte råder några delade meningar om behovet av en effektiv miljöskyddslagstiftning. För att lagstiftningen skall få effekt på det praktiska planet, är det av yttersta vikt att ett gott samarbete etableras mellan myndigheter och företag, och att företagen gör till god vana att samråda med berörda myndigheter i alla frågor som kan påverka miljön.

Miljöskyddslagen innebär, att man till en lag sammanfört bestämmelser till skydd mot vattenförorening, luftförorening, buller, skakning, ljus och andra störningar. Reglerna om vattenföroreningar, vilka tidigare fanns i vattenlagen, har förts över till den nya lagen och samtidigt skärpts. För övriga störningar har tidigare saknats skrivna regler.

För lagens tillämplighet gäller den viktiga begränsningen, att störningarna skall kunna hänföras till mark, byggnad eller anläggning. Utanför faller t.ex. störningar från flygplan och bilar.

I lagen användes uttrycket "miljöfarlig verksamhet". Här innefattas dels sådana störningar, som nyss sagts, dels sådan användning av mark, byggnad eller anläggning, som kan medföra förorening av vatten, eller störning genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat sådant. Det är alltså att observera att även risken för olägenhet skall beaktas.

Eftersom man idag knappast kan använda mark, byggnad eller anläggning i någon omfattning för t.ex. industriell verksamhet, jordbruk, upplag o.dyl. utan att åstadkomma störningar i sådan grad att verksamheten kan kallas miljöfarlig, måste givetvis en avvägning ske mellan de skilda intressen, som därvidlag gör sig gällande. Man kan sammanfatta den nya lagens innebörd i orden "alla störningar skall begränsas så mycket som möjligt". Huvudregeln är enligt lagens 4 §, att den som vill utföra miljöfarlig verksamhet är skyldig att välja sådan plats för verksamheten, att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Vederbörande skall dessutom förebygga störningar genom att vidtaga skyddsåtgärder och andra försiktighetsåtgärder. Grundsatsen är enligt 5 §, att han skall "vidta de skyddsåtgärder, tåla den begränsning av verksamheten och iakttä de försiktighetsmått i övrigt, som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet". Denna bestämmelse syftar till att störningar skall förebyggas så långt det är praktiskt och ekonomiskt möjligt.

Lagen föreskriver, att vissa slag av fabriker och andra inrättningar ej får anläggas eller ändras utan att tillstånd lämnas av den nyinrättade koncessionsnämnden för miljöskydd eller särskild ansökan gjorts hos Naturvårdsverket eller vederbörande länsstyrelse. Naturvårdsverket kan bevilja dispens för sådana anläggningar, för vilka tillstånd erfordras. Dessa, ävensom anläggningar för vilka ansökan

måste göras, upptages i miljöskyddskungörelsen, som utgör ett synnerligen viktigt komplement till själva miljöskyddslagen.

Den som utövar eller vill utöva miljöfarlig verksamhet har ett naturligt och rimligt krav att få veta om han får göra det och i sådant fall under vilka villkor. Lagen ger därför vederbörande möjlighet att begära tillstånd även i de fall, då sådant icke är tvingande enligt lagens bokstav. Man kan välja mellan att söka tillstånd hos koncessionsnämnden, vars beslut har rättslig verkan, dvs. gäller i förhållande till utomstående som drabbas av störningen, eller att söka dispens hos Naturvårdsverket, som i anslutning till dispensbeslut kan föreskriva de villkor, som skall gälla för verksamhetens bedrivande. Sådan dispens har ej rättslig verkan gentemot utomstående, men det ger i varje fall företagen någon trygghet gentemot ingripande från myndigheternas sida, så länge han följer de uppställda villkoren.

Under förarbetena till lagstiftningen betonades med skärpa, att man måste ställa stora krav på förutseende och försiktighet i fråga om anläggningar, som projekteras efter lagens ikraftträdande.

Den nya miljöskyddslagstiftningen äger emellertid tillämpning inte endast på nyanläggningar utan på varje ändring, som kan medföra ökning av förorening eller annan störning, ändring hos förorenings sammansättning eller sättet för dess utsläppande. Sådan ändring skall prövas eller anmälas i god tid. Detta innebär en betydande skärpning av tidigare bestämmelser.

Statsmakterna har kraftigt understrukit, att även befintliga störningskällor måste angripas målmedvetet och effektivt, om den nya lagstiftningen skall kunna nå sitt syfte att skapa en bättre miljö. För den befintliga industrin kommer under en övergångstid särskilda problem att uppstå. Enligt en av Naturvårdsverket år 1968 gjord överslagsberäkning skulle investeringarna till motverkande av vatten- och luftföroreningar inom befintlig industri under de närmaste åren behöva uppgå till drygt 1 miljard kronor. Man är emellertid från statsmakternas sida fullt medveten om att man inte omedelbart kan ställa samma krav på de befintliga anläggningarna som på nya. Erforderliga skyddsåtgärder kommer därför förmodligen icke att behöva genomföras på en gång utan får periodiseras över en viss lämplig tid.

Här skall också uppmärksammas möjligheten att enligt särskild kungörelse erhålla statsbidrag intill ett belopp motsvarande högst 25 % av kostnaden för utförande av åtgärd som minskar vatten- eller luftförorening för industriell anläggning eller för särskild anläggning för förstörande eller omhändertagande av avfall från industriell reningsanordning. Bidrag kan beviljas under förutsättning att ändamålet med åtgärden eller den särskilda anläggningen framstår som angeläget från allmän synpunkt. Naturvårdsverket kommer att under hösten utge anvisningar för den praktiska tillämpningen av kungörelsen. Den som orsakar olägenhet genom miljöfarlig verksamhet skall utge ersättning härfor. Såvida olägenheten ej orsakas genom att vederbörande visat försumlighet, skall ersättning dock utgå endast om olägenheten är av någon betydelse och blott i den utsträckning som den inte skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena i orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Frågor om ersättning skall prövas vid de särskilda fastighetsdomstolar, som inrättats från den 1 juli i år.

Det kommer för Bolaget att vara av yttersta vikt att rådgöra med myndigheterna — Naturvårdsverket, länsstyrelsen och hälsovårdsnämnden — i den mängd av frågor, som den nya lagstiftningen ger upphov till. Härvid bör det goda förhållande, som Högansbolaget redan etablerat med dessa instanser, vara en utmärkt plattform att bygga vidare på.

En samverkan i förtroende mellan staten och företagen utgör en förutsättning för att miljöskyddslagstiftningen får en sådan praktisk tillämpning, att rimliga avvägningar åstadkommes mellan de motstridiga intressena till gagn för alla berörda parter.

Bertil Åkeson

Vi för till Västervik —

— företagsnämnden vid Höganäs AB — och blev älskvärdt mottagna av AB Slipmaterial-Naxos med direktör Malte Nilsson i spetsen. Ankomstdagens instruktiva studiebesök på fabriken vidgade synkretsen på slipmaterial högst betydligt. För många av oss är slipmaterial liktydigt med sandpapper och därutöver på sin höjd någon liten slip-skiva, men i fabriken fick vi se tillverkning av ett otal varianter. — Stift små som tandläkarborrar, skivor med en diameter upp till över 1 meter, mångmeterlånga band för bl.a. träbearbetning samt mjuka polybondverktyg för varsam polering, alla med en säkerhet och verkingsgrad som imponerade. — Vi får komma tillbaka till ämnet Slip-Naxos och tills vidare kan den som vill ha en bättre beskrivning läsa Brännpunkten nr 1 år 1968.

Här går vi över till rapporten från det likaledes informativa nämnd-sammanträdet den 8 oktober. På grund av tidningens snara pressläggning blir det kortare än vanligt. Framställs önskingar från läsekretsen om mer utförlig information, finns det möjligheter för oss att återkomma med sådan i julnumret.

Ökad försäljning för eldfast och byggmaterial

I sin konjunktur- och marknadsrapport från den keramiska sektorn gick direktör K G Paulson in på var och en av tillverkningsgrenarna eldfast material, byggnadsmaterial, syrafast, rör och plast. För eldfast material är läget nu att försäljningen ligger 5 % över det beräknade. Byggnadsmaterial-försäljningen är för närvarande på beräknad nivå, men med den utveckling som råder ser det ut som om det budgeterade värdet kommer att överskridas vid årets slut. För syrafast och rör är läget något sämre. I första fallet beroende på att marknaden i Östeuropa ändrats genom sista årets politiska händelser där. I andra fallet genom att vi ännu inte fått leveranser från de utländska firmor vi kontaktat.

Trend mot minskat sortiment och hög kvalitet

Vi har för stor spridning på produkter inom Bolaget, sade K G Paulson. Vi måste koncentrera oss på färre produkter som kan tillverkas i större serier. Silikategel, silikamix och OH-massa hör till de produkter vars tillverkning ska läggas ned inom en snar framtid. En av anledningarna är de betydande problem som finns med att eliminera risken för silikos. På Egon Jönssons fråga om kunderna underlättats i god tid påminde K G Paulson om att järn- och stålverken redan 1967 inbjöds till en konferens på Jernkontoret varvid de underrättades om de villkor som förelåg för att Höganäs AB skulle kunna fortsätta tillverkningen av silikategel. Då kunderna inte kunde ge nödvändiga garantier i form av ordermängd och prisläge meddelades att Höganäs AB såg sig nödsakade att lägga ned tillverkningen. Sten Sjögren undrade hur försäljningsavd. skulle förhålla sig om det kom en order på en hel ugn, vilket besvarades av ordföranden, dir. Herneryd, med att vårt eget material i sådana fall kunde kompletteras med importerat silikategel.

Framåt för dotterbolag

Direktör Paulson fortsatte med att redogöra för dotterbolagens i de nordiska länderna och Belgien ställning. Danmark och Belgien visar en utveckling som ligger väsentligt över den planerade. Även finska marknaden har medvind genom den förbättrade konjunkturen i landet. I Belgien och Danmark har det tunna platt-programmet fått stora framgångar. För Techite-röret är marknadsintresset mycket stort. Vid den rörläggningstävlan mellan olika tillverkare som hölls i Växjö i juni blev resultatet enligt mångas bedömning en övertygande förstaplacering för Höganäs AB.

Stor efterfrågan på pulver

I sin rapport från metallurgiska sektorn redogjorde dir. K G

Thafvelin för utvecklingen av pulverleveranserna jämfört med föregående år. Efterfrågan på 100-maskigt pulver har ökat starkt, vilket har medfört leveranssvårigheter under hela 1969. Försäljningsavdelningen har gjort mycket energiska försök till omDispositioner. Vi räknar med att ha löst problemet nu genom att ha vidtagit en rad åtgärder, bl.a. genom att nya glödgugnar försetts med utrustning för volymviktsjustering och genom ny utrustning i malverket. Försäljningen av rostfria och höglegerade pulver fortsätter att öka. Men de för närvarande onormalt höga nickelpriserna kan, om tillståndet blir långvarigt, leda till minskade leveranser 1970—71.

Konkurrenshot från flera länder

Beträffande marknadsutvecklingen hoppas vi på en fortsatt gynnsam utveckling, men är medvetna om väsentliga förändringar som kan påverka denna. Japan bygger ut sin egen kapacitet och flera nya leverantörer i Tyskland, England och USA tillkommer från och med 1970.

Dir. Thafvelin slutade sin redogörelse med en genomgång av leveranser av andra produkter än pulver. Mekaniska verkstaden och gjuteriet har tillsammans ökat leveranserna med 30 %. I hamnen bygges ny cistern för metanol, vilket ökar mottagningskapaciteten så att båtar på 3—4000 ton kan bli aktuella. NV Skånes Kraft AB har ökat sina utleveranser starkt. I Handöl har en kraftig ökning skett beträffande leveranser av olivin. Försäljningen av öppna spisar ökar även planmässigt medan däremot mjöl och gryn för takpapp visat en svagare trend än beräknat.

Finkornig svamp besvärlig att lossa

I samband med rapporten frågade Sten Sjögren om det var nödvändigt att svampen från Riverton kom i så finkornigt tillstånd. Det blir förluster vid hanteringen och är olidligt att arbeta med. Ordföranden genmålade att detta är ett problem som är svårt att komma till rätta med, eftersom det ligger på producentens sida och är beroende av deras krossningsutrustning. K G Thafvelin meddelade att problemet är upptaget till diskussion med Riverton för att få svampen mindre finkrossad till kommande leveranser.

Ordföranden gav härfter en överskådlig analys av världsmarknaden med speciell blick på USA, och informerade sedan om Höganäs-koncernens verksamhet de första 8 månaderna i år.

Omsättningen ökade med 11 % eller 21 mkr, orderingången med cirka 25 % och orderstocken låg den sista augusti cirka 50 % över augusti 1968.

Då konjunkturuomslaget i fjol resulterade i väsentligt höjd omsättningsnivå redan under höstmånaderna, kommer årets resterande fyra månader sannolikt ej att uppvisa någon större ökning i förhållande till 1968. För helåret 1969 torde omsättningen komma att uppgå till cirka 315 mkr (292), motsvarande en stegring med 8 %.

Marknadsutveckling

Till koncernens omsättningsökning med 21 mkr under årets första åtta månader bidrog främst: järnpulver med 11 mkr (+ 45 %), eldfasta keramiska produkter med 5 mkr (+ 17 %), byggkeramiska produkter med 3 mkr (+ 18 %).

Liksom under de senaste åren uppvisar järnpulver den snabbaste ökningen. Omsättningen av pulver, baserat på järnsvamp, har ökat med 11 000 ton eller 33 %. Från atomiseringsverket i Bohus — som övertogs från ESAB vid årets början — har dessutom levererats cirka 5 000 ton atomiserat järnpulver. För helåret 1969 beräknas leveranserna av järnpulver uppgå till cirka 75 000 ton, varav 65 000 ton svamppulver (54 500 ton) och 10 000 ton (0) atomiserat pulver från Bohusverket.

För eldfasta produkter har årets första åtta månader medfört en

leveransökning med 8 000 ton och en ökning av orderingången med cirka 30 %.

Efterfrågan på eldfasta material har ökat i takt med konjunkturuppsvinget inom järn- och stålindustrin. Genom att leveranstiderna överlag väsentligt förlängts och betydande lönehöjningar ägt rum bl.a. i Tyskland kan prisnivån väntas stiga. Beslut har fattats om definitiv avveckling av tillverkningen av silikategel. Härigenom skapas utrymme för ökad framställning av specialtegel för högre kvalitetsanspråk.

Byggheramiska produkter visar även en gynnsam utveckling och under åtta månadersperioden registrerades en omsättningsökning med 18 %. Kapaciteten för platttillverkning har fullt utnyttjats. Genom koncentration av säljinsatserna på mera högvärdiga produkter har lönsamheten förbättrats. Härtill bidrar också en pågående koncentration av sortimenten till färre typer.

Rör. Tillverkningen av glaserade lerrör upphörde planenligt vid halvårsskiftet. Inneliggande lager avvecklas nu successivt. Avtal har träffats med utländska rörtillverkare om försäljning av lerrör på agenturbasis i Norden. Intensiva förberedelser pågår för tillverkning och marknadsföring av Bolagets nya plaströrsprogram. Tillverkningen av det nya amerikanska plastbetongröret beräknas komma igång under första kvartalet 1970. Marknadsintresset för dessa nya lätta rörsystem är stort.

Även *dotterbolagens* marknadsutveckling har varit positiv under de gångna åtta månaderna. Slipmaterial har följt konjunkturutvecklingen inom verkstadsindustrin och ökat i leveransvärde med cirka 10 %, och omsättningen i Bönnellyche & Thurö har gått upp med 3 %. Ett nytt program för inomhusfärger har introducerats under varumärket CUPRINYL. Leveranserna av takpapp ligger på fjolårets nivå.

Betydande resultatförbättring

De ökade leveranserna har krävt fullt kapacitetsutnyttjande av produktionsapparaten, vilket tillsammans med det fortlöpande rationaliseringsarbetet medfört en förbättring av rörelseresultatet. Den relativa ökningen är här väsentligt högre än för omsättningen. För helåret förväntas en uppgång från 35,3 mkr till cirka 42 mkr eller med ungefär 20 %.

Då även räntesaldot kommer att utvecklas gynnsamt under året, torde 1969 års resultat efter kalkylmässiga avskrivningar med 12,5 mkr men före extraordinära intäkter, dispositioner och skatter komma att öka från fjolårets 21,4 mkr till omkring 29 mkr eller med cirka 35 %.

Investeringar och likviditet

Årets investeringar inom koncernen beräknas uppgå till 30 mkr (23) med koncentration till moderbolaget. Den snabba leveransökningen inom järnpulversektorn har resulterat i en tidigareläggning av vissa delar i det långsiktiga investeringsprogrammet. Under året utbygges kapaciteten väsentligt i pulververket i Höganäs. Samtidigt pågår uppförandet av en ny svampugn i Höganäs med kapacitet av cirka 65 000 ton. Den beräknas tagas i drift i slutet av 1970. Totalt kommer investeringarna inom denna produktgrupp att uppgå till cirka 30 mkr under åren 1969–1970.

Uppförandet av nya produktionsenheter för plastbetongrör och takpapp i Höganäs pågår och båda anläggningarna beräknas vara igång i början av nästa år. Under hösten kommer kapacitetsökande investeringar även att påbörjas inom produktgruppen eldfast i Höganäs med tyngdpunkt på högeldfasta tegel och massor.

Årets investering i anläggningar och rörelsemedel beräknas medföra en minskning i likvida medel med cirka 15 mkr under året. Trots detta är koncernens likviditetssläge gott.

Personalläge

Under åtta månadersperioden har antalet sysselsatta inom koncernen ökat med cirka 100 personer i jämförelse med motsvarande

period i fjol. Ökningen beror i första hand på förvärvet av Bohusverket, som sysselsätter 50 man. Vid Slipmaterial-Naxos i Västervik har antalet anställda ökat med 30 man, medan moderbolaget redovisar oförändrat antal. Vid samtliga anläggningar inom koncernen råder en viss brist på arbetskraft.

Frågan om bristen på arbetskraft vid de olika verken utlöste en livlig diskussion med deltagande av Ernst Bengtsson, Egon Jönsson, Yngve Bohlin, Knut-Arne Nilsson och Sten Sjögren.

K A Nilsson uttalade att personalvårdande åtgärder bör sättas in snabbt samt att intagningen av kvinnlig arbetskraft bör ökas. E Jönsson efterlyste intervjuer med personal som säger upp sig så att ledningen skulle kunna få reda på orsaken för att kunna sätta in motåtgärder i framtiden. Y Bohlin nämnde det tunga arbetet och löneläget som orsaker till personalomsättningen. E Bengtsson frågade om det verkligen vore från fackligt håll enbart som nyanställda skulle tagas om hand. E Jönsson framhöll att åtgärder måste vidtagas för att anpassa arbetet till den yngre personal som kommer fram nu med nya generationer. Ordföranden påpekade att nyinflyttade familjer bör ha helhjärtat stöd så att alla i familjen trivs på den nya orten.

10,5 milj. kr investeras i Murbruks- och Specialteglfabrikerna

Dir. K G Paulson redogjorde närmare för dessa projekt med prognoser över utvecklingen på marknaden när det gäller specialtegel samt murbruk och massor. Meningen med det nya projektet är att inte bara höja kapaciteten utan också rationaliseringen. Murbruksfabriken håller inte nutida krav på hygien och rationell arbetsgång, den är för tungrodd och arbetskraftkrävande. Meddelandet hälsades med tillfredsställelse av de närvarande representanterna för avd. 66. S Sjögren förmodade att problemen med nuvarande placering av slig- och lerlagren skulle kunna försvinna i och med utbyggnaden av dessa fabriker.

Information om miljövårdslag och skyddsarbete

Ombudsman B Åkeson redogjorde för innebörden av den nya lag som trätt i kraft 1 juli. Föredraget är publicerat på sid. 7 i detta nummer. Skyddssing. Jan Wängnerud gav en ingående information om skyddskontorets arbete. Denna redogörelse kan läsas i Brännpunktens julnummer.

Rosor i Nyvång?

Ernst Bengtsson frågade efter åtgärder för att industriområdet i Nyvång skall bli uppsnyggt när nu gansen är riven och undrade när något blir gjort för att ställa platsen i gott skick. Arne Gustafsson svarade på detta att det beklagligtvis uppstått brand under rivningsarbetet, vilket förvärrat situationen. Betongskelettet som står kvar är inte vackert men det representerar ett värde och kan användas för visst ändamål. Vi bör vänta tills gradertorn och galge rivs för att få markområdet snyggt. Galgen beräknas vara riven före årets slut. Ordföranden ålade Gustafsson och Bengtsson att tillsammans inspektera platsen och se vad som kan göras för att förbättra situationen under väntetiden.

22 nya förbättringsförslag belönade med 5 640 kronor

Reparatör Bertil Rosenkvist — Ändring av tegelhållare; plåtslagarna Egon Nilsson och John Jensen — Ändrat tillverknings sätt av koner för slanganslutning till sektorfickor i Pulververket; K-operatörerna H Zetterström och Ragnar Nilsson — Materialtransport från egalisor till oxidationsanläggning; svarvare Herbert Nilsson — Svarvfixtur för tunnväggiga tegelformar; ugnsskötare Bertil Zimergren — Anordning för baskfyllning av ugnar 14-15-16-17; fabriksarbetare Uno Ekvall — Nytt utförande på siltegel; pressare Gunnar Wallgren — Ändring av Bucherpress; ugnsgregl. Holger Svensson — Vagnsskjutare, Spårlyftare; maskinist Edvin Landgren — Ändring av hastigheten på tallriken till tallriksmatare för kul-kvarn, Ändring för att möjliggöra bättre byte av wire för teleskoprör till vindsikt samt skydd för densamma, Ändring av infallsläge å re-

turmaterial till skruv ovan kulkvarn, Fläns för förenklat byte av inmatningsrör till kulkvarn, Ändring av compacmatningen för att eliminera nackdelarna med skruven, Delning av vindsikten för att underlätta byte av slitagedelar; ugnstömmare Henrik Lindkvist — Ändrad sättning av Porosilklyt i fabrik VIII; laboratoriebiträdena Olle Thornblad och Hans-Åke Lindén — Jigg vid slipning av plat-

tor; förman Rune Kronström — Underläggsiklar för tillverkning av foder; reparatör Einar Norlin — Anordning för lyftning av pressplattor och liknande; reparatör Sture Johansson — Ändring av luftslang vid brännare till tunnelugnar; reparatör Gösta Löfgren — Tegelhållare till press; tegelkontr. Lars Lönn — Placering av hydrauliskt lyftbord.

Visning av Slip-Naxos dataanläggning

inledde nämndsammanträdet den 13 juni. Lokaler och maskiner demonstrerades och efter en kort orientering om hålkortsteknik och programmering demonstrationskördes en avlöningskörning.

Direktör Malte Nilsson lämnade sedvanlig konjunktur-, marknads- och produktionsöversikt. Fakturerad orderstock och ordergång ligger något över fjolårets. Vi har orderstock för fullt utnyttjande av produktionskapaciteten t.o.m. 3:e kvartalet, sade dir. Nilsson. Bristen på arbetskraft är 20 man. Våra kunder inom verkstadsindustrin och stålverken har god sysselsättning. Vidare redogjorde dir. Nilsson för företagets investeringsprogram för de kommande 5 åren.

På svarvare Bertil Carlssons fråga hur läget var beträffande företagshälsovården, meddelade dir. Nilsson, att företaget utrett frågan beträffande lokaler och kostnader samt kontaktat övriga större Västerviksföretag och diskuterat att anordna en gemensam hälsovårdscentral. Nu avvaktar vi besked från tillfrågade industrier.

Ingenjör Sven Johansson redogjorde för personalläge och -statistik för den kollektivanställda personalen och intendent Hans Holmgren för tjänstemannadelen. Rekryteringsläget i Västervik är besvärligare än någonsin. Antalet anmälda lediga platser är 150 st. Antal arbetslösa är ca 70 st, men av dessa är 47 st över 60 år och 21 st byggnadsarbetare.

Siffrorna för personalomsättning, olycksfall och sjukfrånvaro ligger lägre än 1:a kvartalet 1968. För tjänstemännens del har sjukfrånvaron varit högre än 1968. Siffrorna är mycket låga jämfört med de för den kollektivanställda personalen. Frånvaroprocenten är dubbelt så stor för de kvinnliga tjänstemännen som för de manliga.

Vidare diskuterades problemen vid förflyttning av arbetskraft till andra maskiner, t.ex. den allmänna motviljan mot förändringar.

Svarvare Bertil Carlsson tog upp till diskussion huruvida det fanns någon möjlighet att premiera personal, som varit anställda mer än 5 år i företaget. Frågan diskuterades, men den ansågs delvis beröra avtalsfrågor.

Svarvare Bertil Carlsson framförde ett tack till dir. Nilsson för den studieresa som kvalitetscirkeln företagit.

Vid sammanträdet belönade förslagsställare var följande: pressare Folke Edmark och Bertil Johansson: Anordning vid press; pressare Folke Edmark: Täringsvikt; reparatörerna Sölve Olovsson och Bernt Berg: Anordning vid transportkedja och Anordning vid fullmaskin; förman Ragnar Nilsson: Anordning vid belägningsmaskin; reparatör John Nordin: Tång för lyftning av stavar i tunnelugn.

Reningsverket i Teckomatorp byggs ut

Företagsnämnden vid Bönnellyche & Thurö AB sammanträdde tisdagen den 24 juni på fabrikskontoret vid Lodgatan i Malmö.

Ordföranden lämnade sedvanlig information rörande det aktuella läget i B&T, varefter överingenjörerna Wassvik och Prawitz redogjorde för produktionen i respektive fabriker. Ur den senares redogörelse noterades beträffande vattenreningsfrågan, att Naturvårdsverket uppställt nya krav, vilka nödvändiggör ytterligare utbyggnad av reningsverket för avfallsvattnet i Teckomatorp.

Herr Per Olsson ställde frågan, vilka produkter som kommer att

överföras från Evers till B&T, när pappfabrikationen försvinner, varpå överingenjör Wassvik svarade, att det blir fråga om olika former av asfaltlösningar, tjärprodukter samt klister för papp. Till Höganäs kommer förutom pappen att överföras Evers' plastprodukter och träullsplattor. Det kommer emellertid att behövas ytterligare lagerutrymme för dessa nya produkter, varför undersökningar göres beträffande lagermöjligheter utanför Lodgatans område.

Bokslutet per den 31/12 1968 genomgicks och kommenterades av kamrer Månsson.

UBA

Skrombergaverken värd för B&Ts företagsnämnd

Innan september-sammanträdet tog sin början lämnade överingenjör Walter Cronström en redogörelse över Skrombergaverkens tillverkningsprogram, omsättning, antalet anställda etc. Därefter gjordes en rundvandring i de olika lokaliteterna under ciceronskap av överingenjör Walter Cronström och civilingenjör Walter Florin.

Beträffande kursverksamheten hösten 1969 föreslog förman Per Olsson en kurs, som utarbetats av Folksam och Brevskolan. Kursens titel är "Mental hälsa i arbetslivet". Efter kortare diskussion beslöts, att förman Olsson undersöker, hur stort intresset är bland de anställda i B&T för kursen ifråga. Som ett första steg kommer förman

Olsson att ordna affischer och broschyrer för B&Ts samtliga anslagstavlor.

Ordföranden, direktör Helge Rickman, redogjorde för det aktuella läget inom B&T och överingenjörerna Lennart Wassvik och Göran Prawitz lämnade de sedvanliga produktionsrapporterna från sina respektive verksamhetsområden.

På förslag av ordföranden bestämdes, att julsammanträdet inom Företagsnämnden preliminärt förläggas till fredagen den 19 december 1969 å Hotell Kramer i Malmö.

M. L.

Slip-Naxos underlättar anpassningen för utländsk arbetskraft

Fru Liisi Faleborn tar hand om Slip-Naxos finländska medarbetare.

Utländsk arbetskraft ställs inför många problem vid anpassningen till nya förhållanden. Vägen till samhörighet och trivsel kan många gånger vara krokig och full med fallgropar. Ny miljö, främmande språk, avvaktande attityder, misstänksamhet. Värdfolkens oförmåga att acceptera och förstå avvikelser från sitt eget beteendemönster gör inte anpassningen lättare. En till synes självklar upptagning i kamratgruppen på arbetsplatsen sker sällan. Det är synd då detta vore ett av de bästa sätten att få vilsna människor att känna sig hemma på ett naturligt sätt.

Slip-Naxos har nu sökt nya vägar för att snabbare få sina utländska medarbetare att känna sig hemma. De finländare som i början på året kom till företaget har fått sin

egen kurator, fru Liisi Faleborn, som är finsktalande. Hon är finnarnas språkrör och förmedlande länk både inom och utom arbetet. Kontinuerliga hembesök hos de 32 finska familjer som hör till Slip-Naxos tar en stor del av hennes arbetstid. Det är tusen och en frågor som fru Faleborn ställs inför och hon lotsar dem på rätt väg i det svenska samhällsmaskineriet. Hon hjälper dem t.ex. tillrätta med hyresbetalningar, inskrivning av barnen i skolor, öppnar sparkonton, klarar kontakten med folktandvård, lasarett och sociala myndigheter och ordnar barnpassning om så är nödvändigt. Personalchef Karl Karlsson är mycket positiv till den här nya given och är övertygad om att de nyanställda finnarna på det här sättet snabbt kommer sig tillrätta i företaget. H.S.

Sliptechniska kurserna på Slip-Naxos drar många deltagare

Slipning är den mest omfattande och mångskiftande av alla spånvskiljande bearbetningsmetoder. Den expansiva utvecklingen av slipverktyg och slipmaskiner gör att slipningen tar en allt större del av området för skärande bearbetning. Sliptechnikens utveckling baserar sig på resultaten av en intensiv forskningsverksamhet. Slipverktygen har förbättrats väsentligt samtidigt som slipmaskinerna har gått mot större och stabilare typer med kraftigt utbyggd automatisering. Forskningen har också i hög grad bidragit till förståelsen för och kunskapen om mekanismen i själva slipförloppet och vilka faktorer av primär betydelse som påverkar detta.

För att informera och sprida kunskap om sliptechnikens möjligheter anordnar Slip-Naxos regelbundet återkommande kurser. Deltagarna kommer från industrier över hela Norden. I samarbete med lärarhögskolan i Linköping sker även utbildning av yrkeslärare i sliptechnik. Senaste kursen för lärare samlade 26 deltagare.

Kurserna har pågått sedan 1948 och har hitintills samlat omkring 1200 deltagare. Kursledare är överingenjör Bertil Rigvall. Ingenjörerna Bo Jonsson och Björn Malm samt civilingenjör Tom Nordquist serverar sina kunskaper på ett föredömligt sätt.

H.S.

Ingenjör Bo Jonsson undervisar yrkeslärare i föreläsningssalen på sliptechniska forskningslaboratoriet.

Ingemar Karlsson kommer här upp ur skyddsrummets innandömen.

Skyddsrum blir lager

Slip-Naxos har byggt ett nytt skyddsrum för 200 personer. Skyddsrummet ligger i anslutning till avdelningen för ankommande gods. Denna placering gjorde det möjligt att samtidigt anordna en kaj för avlastning. Skyddsrummets tak fungerar som brygga och har försetts med ett skyddande tak för regn och snö. Skyddsrummet är nedkylt. Därigenom har ett stort problem lösts vad beträffar lagerhållningen av värmekänsliga produkter.

H.S.

I alla former trivs det sköna — även i Techite-rören, vilket denna bild med blommor från Poznanutställningen bevisar.

Plaströr väcker intresse i Östeuropa

Under året har Höganäsbolaget deltagit i ett flertal utställningar med presentation av det nya plaströr som från och med nästa år kommer att licenstillverkas i Höganäs.

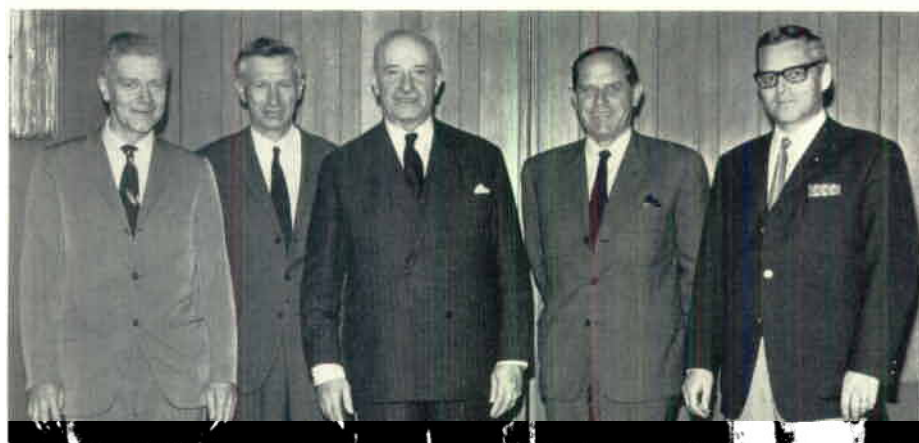
Utställningsdebuten skedde med utställningen Maskin-69, varefter röret presenterats på Ulmia i Jönköping, Nolia i Örnsköldsvik, Skånemässan i Malmö. Dessutom presenterades röret och Höganäskoncernens övriga

produktionsprogram på den internationella utställningen i Poznan, Polen.

Besökare på Poznanutställningen kom från hela Öst-Europa, berättar ingenjör Sven Hedén, som förestod montern. För moderbolagets del var det speciellt det nya röret — FSP 69 — som väckte stor uppmärksamhet. Under mässan knöts värdefulla kontakter med företag och institutioner såväl i Polen

som DDR, Tjeckoslovakien och Bulgarien. Det stora intresse som visades det nya röret gör att vi kan hoppas på en gynnsam utveckling av våra leveranser till Öst-Europa. Det kommer emellertid att ta tid innan beställningar strömmar in — först måste det nya röret grundligt provas av skilda instanser. Något är tar det väl innan utställningsinsatsen bär frukt, säger Sven Hedén.

Eldfast-tegelkonferens i Köpenhamn

Den 5—6 juni sammanträdde i Köpenhamn de västeuropeiska eldfasta tegeltillverkarnas samarbetsorganisation (PRE). Inbjudare var den skandinaviska gruppen inom PRE, som består av Borgestad Fabriker A S, Norge; A S Hasle Klinker- och Chamottestensfabrik, Danmark, och Höganäs AB. Under de bägge dagarna diskuterades gemensamma ekonomiska och tekniska problem.

På bilden ser vi PREs president, Monsieur F. Benoit-Cattin, Frankrike, omgiven av från vänster direktör Ib Henriksen, Danmark; direktör C. Knudsen, Norge; direktör K G Paulsen och dr Burger från PREs sekretariat i Zürich.

S.T.b.

Gruvdistriktet fick besök av lagstiftare

Förhoppningar om att finna "den stora skatten" av ädel metall, malm eller andra mineraliska nyttigheter har i alla tider lockat människan till sökande i jorden och berggrunden. Den som ger sig in på sådan verksamhet finner snabbt att hans eget intresse möter flera andra delvis motsatta intressen. För att kunna fortsätta blir det nödvändigt att komma överens med t.ex. markägare och andra rättsinnehavare.

Staten intresserade sig dessutom redan tidigt för naturtillgångarnas tillgodogörande och den i t.ex. Sveriges historia lätt bevandrade läsaren erinrar sig säkert hur vårt lands bergsbruk under några betydelsefulla epoker tillförde Sverige värden som bl.a. omsattes i avsevärt förbättrat politiskt oberoende.

Sedan 1300-talet reglerar en gruvlagstiftning förhållandet mellan de skilda intressena, och även om inte lagstiftningsarbetet varit helt fortlöpande, så har gruvlagarna ändå reviderats bra många gånger. Det förhåller sig nu så att varje gruvas rättsliga status bygger på den gruvlag som ägde giltighet vid tidpunkten för de enskilda utmålen officiella tillerkännande. I vårt land bearbetas fortfarande gruvor som började brytas redan på 1100-talet, men de vanligaste nu tillämpade lagarna är nog 1723 års plakat och förordning om mineralstreck, 1855 års grufvestadga, 1886 års stenkolslag och 1938 års gruvlag. En del övergångsbestämmelser finns också att ta hänsyn till.

I slutet av 1963 tillkallades av justitieministern sex sakkunniga att under ordförandeskap av landshövdingen Sven af Geijerstam och med två sekreterare och en expert verkställa en allmän översyn av gruvlagstiftningen. I maj månad i år lämnade gruvrättsutredningen sitt betänkande till ny gruvlag beträffande malmer till metallerna guld, silver, platina, kvicksilver, koppar, bly, zink, järn, mangan, krom, kobolt, nickel, titan, vanadin, molybden, volfram, tenn, vismut, antimon och arsenik samt svavelkis, magnetkis, grafit, apatit och magnesit. Vad som närmast återstår att revidera är rätten till stenkolförädlingens innehåll och likaså rätten till salt-, olje-, gas- och alunskifferfyndigheter. Slutligen skall utredningen ägna sig åt uranlagen och lagen om kontinentalsockeln.

Det är som synes omfattande uppgifter, vars genomförande kräver djupa insikter i dagens tillämpning och hart när visionär förmåga i fråga om de närmast framför oss liggande 25—30 årens samhälls- och näringsliv.

För att ge gruvrättsutredningen fullständigast möjliga kunskap i frågor om 1886 års stenkolslag i praktisk tillämpning så arrangerades den 31 juli ett besök i Höganäs med excursion till vårt gruvdistrikt i NV-Skåne. Ombudsman Bertil Åkeson förde med ett inledande föredrag in tankarna på den aktuella problematiken och genast därefter vid-

Landshövding Sven af Geijerstam mellan överingenjörerna Gustafsson och Cronström vid kaffet på gräsmattan i Skromberga.

På bilden nedan från vänster till höger:

i första linjen: direktör Bolding, Boliden AB, ombudsman Åkeson, Höganäs AB, överingenjör Gustafsson, Höganäs AB, direktör Nordmark, LKAB, bakom Gustafsson syns direktör Boman, Sv. Gruvföreningar, som nästan helt skymmer landshövdingen af Geijerstam, Jönköping, bakom Nordmark skymmes helt hovrättsrådet Delin,

i gruppen till höger i bilden: generaldirektör Lindbergsson, Sveriges Geologiska Undersökning, förbundsordförande Lindell, Svenska Gruvarbetareförbundet, som skymmer revisionssekreterare Gullberg i Högsta Domstolen, samt slutligen bergmästarna Tenne, Hälsingborg, och Fröman, f.d. Luleå.

tog den vidare information som det visade sig vara påkallat att ge deltagarna. Sedan såväl ett antal dagbrott som Bjuvs och Skromberga fabriker besökts menade ledamöterna att tiden var väl använd och att

frågorna hade blivit fullständigt belysta. Dagen hade bjudit på maximalt högsommarväder och ändå var alla deltagarna istånd att raskt och glatt fullfölja det krävande besöket heltigenom.
A. Gustafsson

Florens tog emot slipmaterialbranschen

Direktör N Malte Nilsson, president i FEPA, och dr. ing. H Krug, ordförande i Kommission I vid FEPA:s årliga kongress i Florens.

Den europeiska sammanslutningen av fabrikanter inom slipmaterialbranschen, som omfattar slipmedelsfabrikanter, slipskivfabrikanter, slippappers- och slipduksfabrikanter samt tillverkare av diamantslipskivor, FEPA Fédération Européenne des Fabricants de Produits Abrasifs, hade i maj månad sin årliga kongress i Florens, Italien, under ordförandeskap av direktör N Malte Nilsson, AB Slipmaterial-Naxos, Västervik, President i FEPA.

Vid kongressen var representanter från 13 länder i Europa närvarande samt dessutom representanter från Amerika. Kongressen bestod av sammanlagt 310 personer.

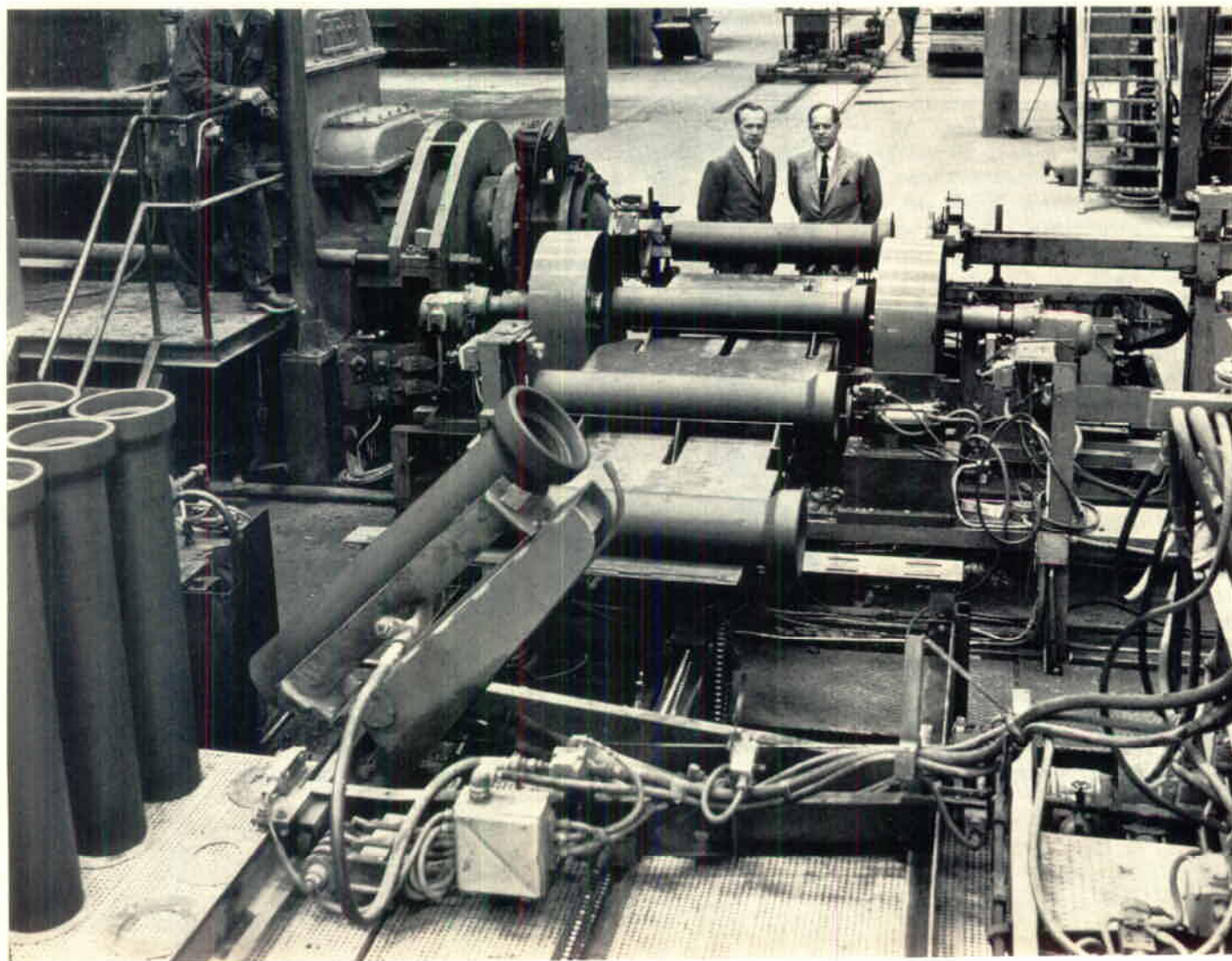
Vid invigningen av kongressen i Palazzo Vecchio var samtliga deltagare staden Florens gäster och hälsades välkomna av stadens borgmästare.

Kongressförhandlingarna fördes i det nyinrättade Palazzo dei Congressi, som var synnerligen väl lämpat för en kongress av detta slag.

Inom FEPA finns sex arbetskommittéer, specialiserade på var och en av de i slipmaterialbranschen ingående produkterna.

Kongressen pågick i 4 dagar och avslutades med en galamiddag å Grand Hotel i Florens.

Lerrörsepoken avslutad. Sista rören matas fram.

Tremplex tar initiativ till ny form av studiebesök

Säkerhetskommittén vid Eslöfsföretaget Förenade Well hade den 9 september sitt sammanträde hos AB Tremplex, med två deltagare från värdföretagets skyddskommitté! Detta är ett led i en ny form av samarbete, till vilken fabrikschefen vid Tremplex, Rolf Ekelund, tagit initiativet. — Jag tyckte att det skulle vara både nyttigt och intressant för de anställda att få se hur man har det hos andra industrier i staden och förslaget har fått ett mycket positivt mottagande bland de företag som är anslutna till Eslövs industriråd, säger Rolf Ekelund. — Det är meningen att även andra än säkerhetspersonalen ska få utbyta erfarenheter och i nästa vecka ska vi skicka folk till Förenade Well och de folk till oss. Guider kommer att visa runt och tiden är förlagd till arbetsskiftens slut. Jag hoppas att personalen ansluter sig till idén. Vi har många problem gemensamt, bl.a. bullret — det är också förvånansvärt hur litet öronskydd användes inom industrin — och flera trivselsfrågor. Enthusiastisk över idén var industriläkaren Tor Norman som också deltog i visningen och sammanträdet. Man tror inte att studiebesöken ska medföra större rörlighet på arbetsmarknaden utan tvärtom. Utbytet kan komma att minska den personalomsättning som Tremplex och flera andra företag har kännning av.

Industriläkare Tom Norman t.v. studerar tillverkningen av bilrutor till Volvo och Saab vid Tremplex, tillsammans med initiativtagaren till personalbesöken, ingenjör Rolf Ekelund.

Stipendiefonden vid Höganäs AB

Vid den nyemission, som Höganäsbolaget genomförde 1965, var det en del aktieägare, som vid teckningstidens utgång inte hade utnyttjat sina möjligheter att teckna nya aktier, varför ett antal teckningsrätter blev "över". Tanken uppkom då, att dessa teckningsrätter skulle få disponeras av en särskild stiftelse, vilken skulle dela ut studiestipendier till anställda vid Höganäskoncernen. Bolagets styrelse beslöt vid sitt sammanträde den 17 september 1965 att "bilda en personalstiftelse med namnet Höganäsbolagets Stipendiefond och med ändamål att till anställda i Höganäs-Billesholms AB eller dess helägda svenska dotterföretag lämna bidrag för kommersiell, teknisk eller administrativ vidareutbildning". Som grundkapital för stiftelsen anslag styrelsen 10 000 kronor, varjämte stiftelsens styrelse beordrigades att teckna vid nyemissionen överblivna aktier. I och med stiftelsens registrering hos länsstyrelsen i Malmöhus län den 22 december 1965 var de formella förutsättningarna för stiftelsens verksamhet uppfyllda.

Stiftelsen tecknade den 31 december 1965 1 310 aktier i Höganäsbolaget efter en kurs av 150 kronor. Teckningen finansierades genom lån från Bolaget.

Stiftelsen behöll aktierna till år 1968, då de avyttrades. I samband därmed reglerades stiftelsens skuld till Bolaget. Efter dessa transaktioner uppgår stiftelsens totala behållning till ca 230 000 kronor, allt placerat på bankräkning.

Stiftelsens styrelse består av sex ledamöter med lika många suppleanter och är — i enlighet med de nya reglerna för personalstiftelser, som upptogs i 1967 års lag om tryggnad av pensionsutfästelser m.m. — sammansatt av lika antal representanter för Bolaget och de arbetstagare, som omfattas av stiftelsens ändamål. Följande är ordinarie styrelseledamöter: direktörerna K G Paulson, K G Thafvelin och O Rinné, ingenjören Nils Holmberg, verkmästaren Bertil Olsson och pressaren Egon Jönsson. Ordförande är K G Paulson och vice ordförande Egon Jönsson.

Vem kan då söka bidrag från stiftelsen och för vilket ändamål kan bidrag sökas?

I stadgarnas andra paragraf uttryckes ändamålet på följande sätt: "Stiftelsens ändamål är att utan enskilt vinstsyfte uteslutande åt anställda i Höganäs-Billesholms AB eller dess helägda svenska dotterföretag lämna bidrag för kommersiell, teknisk eller administrativ vidareutbildning inom yrket genom deltagande i kurser, inhämtande av utlandspraktik eller på annat lämpligt sätt."

Stiftelsen omfattar sålunda samtliga anställda i Höganäskoncernen

i Sverige. Bidrag kan utdelas endast för *vidareutbildning*, vilket alltså innebär att bidrag till *grundutbildning* faller utanför stiftelsens ändamål. Ordalydelsen "vidareutbildning inom yrket" innebär att vidareutbildningen måste syfta *antingen* till att göra sökanden bättre kvalificerad för de arbetsuppgifter han för närvarande fullgör *eller* till att komplettera hans kunskaper på ett sådant sätt, att han ökar sina förutsättningar att erhålla mera kvalificerade arbetsuppgifter. Omskolningskurser ävensom utbildning inom ämnesområden, vilka ej har något samband med sökandens arbetsuppgifter eller yrke, rymmes principiellt ej inom ramen för stiftelsens ändamål.

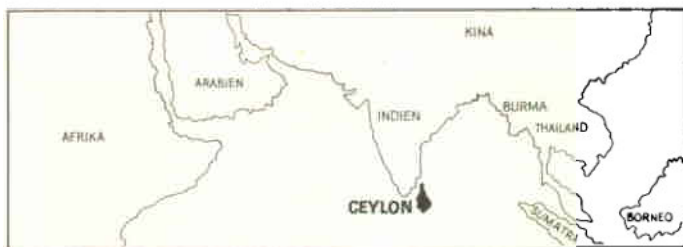
Formerna för vidareutbildning har i stadgarna endast exemplifierats. Rent allmänt kan konstateras att utbildningen måste ha en viss kvalitet och vara utformad på sådant sätt, att den blir av värde, icke endast för den som genomgår utbildningen, utan även för Bolaget. Antalet ansökningar om bidrag har hittills varit tämligen litet. Kravet på vidareutbildning gör sig emellertid med allt större styrka gällande på fler och fler områden inom arbetslivet. Det är angeläget såväl för företagen som för deras anställda, att kunskaperna på alla nivåer ligger i topp, så att förutsättningar för goda arbetsresultat skapas. Som denna uppfattning allmänt omfattas av både arbetsgivare- och arbetstagarorganisationer, utgår stiftelsen från att antalet ansökningar efter hand kommer att stiga.

Till förfogande för utdelning står den årliga avkastningen på stiftelsens tillgångar, vilken uppgår till mellan 12 000 och 13 000 kronor. Styrelsen har inte fastslagit någon generell princip för beviljande av bidrag, ej heller angivit någon maximigräns för bidragens storlek. En viss rörlighet torde vara nödvändig med hänsyn till de mycket varierande typer av vidareutbildning, för vilka bidrag kan komma att sökas. Man torde emellertid kunna räkna med att bidrag överstigande 1 000 kronor kommer att beviljas endast i undantagsfall efter noggrann prövning.

I de fall, där bidrag hittills beviljats, har stiftelsen ej uppställt något krav på att vederbörande skulle genom t.ex. reserapport eller på annat sätt dokumentera att han genomgått vidareutbildningen. Bidragen har normalt utbetalats antingen då utbildningen påbörjats eller då den avslutats.

Den som vill söka bidrag ur stiftelsen skall komma in med en skriftlig ansökan. Denna kan lämnas antingen till någon av arbetstagarrepresentanterna i styrelsen, alltså till Nils Holmberg, Bertil Olsson eller Egon Jönsson, eller till styrelsens sekreterare, ombudsman Bertil Åkeson, Höganäs AB.

Bertil Åkeson

Brev från Ceylon

Murare Elon Wennbom, vår flygande utrikesreporter, är anställd vid Höganäsarbeten sedan mer än 25 år. Vi har tidigare fått resebrev från bl.a. Japan, Mexiko och flera länder i Europa. Denna gång gäller det Ceylon. Vi ser fram mot nästa resa.

Via London—Teheran—Bombay var det dags för Colombo. När vi mjukt gick ned för landning såg jag endast palmer, enstaka bungalows och en hel del palmhyddor. Kan man egentligen ha användning för höganäsprodukter här var min tanke. Var kan dom ha placerat denna Paper Mills Factory, inte i Colombo i varje fall.

Efter att utan krumbukter ha passerat passkontroll och tull undrade jag, om jag hade någon som mötte mej. Jo då, det var fyra man som stod där och vinkade, så nog var det mottagning. Det bar iväg i en ganska luftig taxi in till centrum där hotellrum var ordnat. Efter att ha sagt god natt till mina mötande så slocknade man utav alltmedan tropikfläkten försökte åstadkomma monsunvindar över en jäktad svensk. Kl. 9 dagen efter skulle jag infinna mej på Eastern Paper Mills kontor i Colombo. Hövdingarna ville dels se svensken, dels bjuda på sin nationaldryck THE och ge mej fickpengar.

Med 200 rupee på fickan startade vi kl. 10 till det slutliga målet Valaichchenai på andra sidan ön räknat, en bilresa som tog hela dagen i anspråk. Verkligt goda vägar tänkte jag, i ett så litet motoriserat land, men det var bara en svensk mil från Colombo, sedan smalnade autostradan, och det var med svårighet man kunde ta sig förbi de oxspann som i maklig takt skumpade fram utefter vägen.

Elon med två Valaichchenai-bor.

Ceylonsk medhjälpare omgiven av svensk klinker.

Apor i flock, och sittande mitt i vägbanan gjorde att farten måste nedbringas så man slingrande kunde ta sig förbi dessa djur. Två pauser hade vi för att släcka vår brinnande törst. Värmen var tryckande.

Kl. 17 var vi vid målet Valaichchenai. Där hade dom anlagt fabriken för 6 år sedan. Efter en hastig överblick på jobbet som skulle utföras, blev jag installerad i en bungalow som skulle bli mitt "hem" för hur lång tid visste jag inte då. Nu i skrivande stund blir det två månader. I och för sej icke så lång tid, men två månader i 45°C-värme kan ju bryta ned vilken nordbo som helst. Alla har vi väl någon gång badat bastu, närmare än så kan jag inte komma med min jämförelse. Jag trodde väl att människorna här var vana vid värmen, men mina hjälpare svettades så det formligen rann av deras svarta kroppar. Trots att jag hade en liten "kontorsfläkt" stående framför nosen, kunde jag vrida ur mina kläder vid varje rast. Men har man tagit en viss person i båten får man försöka att ro den i land. Helt naturligt att man går ned i vikt. Jag tror absolut att jag kan passera tullen obemärkt på Arlanda. Inget ont utan det har något gott med sej.

Jag var nedsänd hit, dels för att sätta klinker nr 440 och dels för att lära ut av mina kunskaper i murningsarbete. Nu är inte arbetstakten lika med den i Sverige, dessutom är det första gången dom sysslar med klinker och OH-bruk. Det får väl visa sig om ett år, då klinkersättning blir aktuell igen, då ny fabrik håller på att uppföras, om jag var en dålig lärare.

Anmärkas bör väl också att deras verktyg var ämnat till något annat än klinkersättning, varför jag överlämnade mina innan jag reste därifrån. De första 2 veckorna var man helt isolerad innan postgången började att fungera. Ing. Gösta Larsson skall ha stort tack för att han så snabbt ordnade att jag fick en svensk aftontidning nedsänd. Visserligen flera dagar gammal, men ändå färsk för mej.

Jag skall icke skrämja de höganäsmontörer som vill ut och se något annat än Sverige, ett är klart, man kan inte begära att få rotmos och fläsklägg. Det är så mycket annat som bjuds som vi inte har i Sverige, så det jämnar ut sig. Vad sägs om friluftsbad hela året om, aldrig under 25°C, ett kristallklart grönt vatten att löga sig i. Önskade jag bada varje dag stod det alltid en jeep med chaufför till förfogande. Törstig blir man av värmen och jag hade en boy som alltid stod redo med en lemonad eller öl om jag så ville. Hövdingarna på fabriken gör allt för att man ska trivas och ha det bra, så på servicen kan man inte klaga.

Utanför min bungalow har jag ett träd som stått i blom sedan jag kom hit. I detta träd har jag en liten zoologisk anläggning. Fåglar av många slag med sprakande granna färger. Ödlor av olika längd som påminner om forntidens skräcködlor fast i miniatyr. Om jag hade tid kunde jag sitta från 6—6 och se och lyssna på de verkligt granna, välsjungande fåglarna. Men då jag inte är här för att studera djurlivet blir det inte långa stunder jag kan få njuta av detta.

Allting har ju en ände, så även Ceylon-äventyret, den 14 juni var jag bokad för hemresa, en resa som skulle ta alltför stort utrymme i Brännpunkten att beskriva. Tre dagar i Colombo var en upplevelse. Jag hade bil och chaufför till förfogande i två dagar för att jag skulle få se så mycket som möjligt. Förutom det jag lyckats fotografera med min kamera, hade jag köpt en del småprylar och minnesaker. Den 15 juni återförenades jag med min familj. — Efter att i två månader ha ätit Valaichchenai-kost, stod sill och potatis på min önskelista. — Borta bra men hemma bäst.

Elon Wennbom

MUSEITILLBYGGNAD I HÖGANÄS INVIGD DEN 11 JUNI

Den nya delen av museet ger en efterlängtat möjlighet att presentera all den keramik som länge förvarats nedpackad i lådor. Hallen är mycket vacker i sig själv och gården intill smälter helt in i miljön med sin prägel av klosterstilla oas. Tack vare det ökade utrymmet har man också fått plats med ett rum helt ägnat åt den kände Kongl. Hof-fotografen Lundb, hans ateljé och fotografier från sekelskiftets Kullabygd. Gruvbion, som är flyttad från Schakt Gustaf Adolf, har inrymts i källarevåningen. Den rikhaltiga utställningen av keramik blir antagligen en vallfartsort för keramikere i framtiden.

Direktör Olov Herneryd invigningstalade, och efter en kort översikt mot bakgrund av att Höganäs Museum i ar verkat i 45 år sade han följande:

"Man måste betyga sin tacksamhet till de män med Albin Hamberg i spetsen, som tog initiativet till detta museum. Även om det i samlingarna finns många dygripur av olika slag och mycket av prydnads- och nyttokeramik från 1830 till 1954, måste man dock beklaga att inte initiativet kommit redan tidigare, så att än mera av kulturellt värdefullt material från bygdens och Bolagets historia kunnat bevaras till eftervärlden.

Men utvecklingen går snabbt vidare och mycket snabbare än under tidigare århundraden — levnadsförhållandena i bygden förändras och tekniken gör ständigt nya landvinningar. Museet har därför säkert många stora uppgifter framför sig. Jag erinrar i detta sammanhang om att stenkolsepokens nu praktiskt taget är avslutad. Även om leran för bruks- och konstkeramik fortfarande är lika aktuell så blir

den dock alltmera omodern i vad som gäller grövre industriell produktion. Tillverkningen av glaserade lerrör och ladugårdsmaterial, som pågått i hundra år — sedan 1859 — har nedlagts under innevarande år, och tillverkningen av golv- och väggplattor begränsas till vissa typer och sortiment.

Men nya tillverkningar har också tillkommit i en jämn ström. Jag erinrar om järnsvamp järnpulver — snart företagets största produkt — vars tillverkningsprocess direkt utvecklats ur keramiken och som i sin äldre utformning var baserad på keramiska kärl och stenkol. Idag är leran och kolet borta ur processen och har ersatts med importerade produkter. De glaserade lerrören har efterträtt av plast i olika sammansättningar och konstruktioner.

Intet av detta nya är idag moget för att arkiveras i ett museum, men blir det kanske en vacker dag då ytterligare tid lagts mellan dagen och framtiden. Det är en stor och betydelsefull uppgift för ett museum av Höganäs art att följa utvecklingen och att ej för sent insamla de ting, som bäst kan karakterisera den fortsatta utvecklingen i bygden runt Höganäs, människornas levnadsförhållanden och industrins utveckling. Vi själva måste fortsätta att leva vårt liv i nuet och för framtiden, men vi har våra rötter i det förflutna. Vi kan i detta museums samlingar studera en utveckling, som bör ge oss kraft och inspiration i vår dagliga gärning och i vår strävan att ytterligare förbättra våra livsvillkor, vår teknik, vår industri, vårt samhälle och den bygd vi verkar i.

Och slutligen ber jag att få framföra ett varmt tack till alla de som med så mycket pietet, så mycket intresse och skicklighet skapat denna vackra miljö och denna strålande utställning. Jag ber att få förklara Höganäs Museums nybyggnad invigd."

Materiel som tillhandahålles och utlånas på
Skyddskontoret.

Vi lånar ut och gör service på skyddsmateriel

Tillfälligt arbete? Skyddsmateriel?

På Skyddskontoret finns det bl.a. gasmask (med filter för olika gaser), livlina m.m. för utlåning vid tillfälliga arbeten. Förmannen ger Dig normalt anvisningar om vilken skyddsmateriel som behövs, men Du har skyldighet att ta initiativ själv också.

Den dagliga vården av Ditt andningsskydd skall Du sköta själv. Dvs. tvätta av det med vatten och torka det. Då och då beroende på hur ofta Du använder andningsskyddet skall Du via förmannen skicka det till Skyddskontoret för "storrengöring" och kontroll av filter och ventiler.

Även om det bara blir sammanlagt en halvtimme per dag, så skall Du använda Ditt andningsskydd vid t.ex. rensning av siktar och rengöring i gropar.

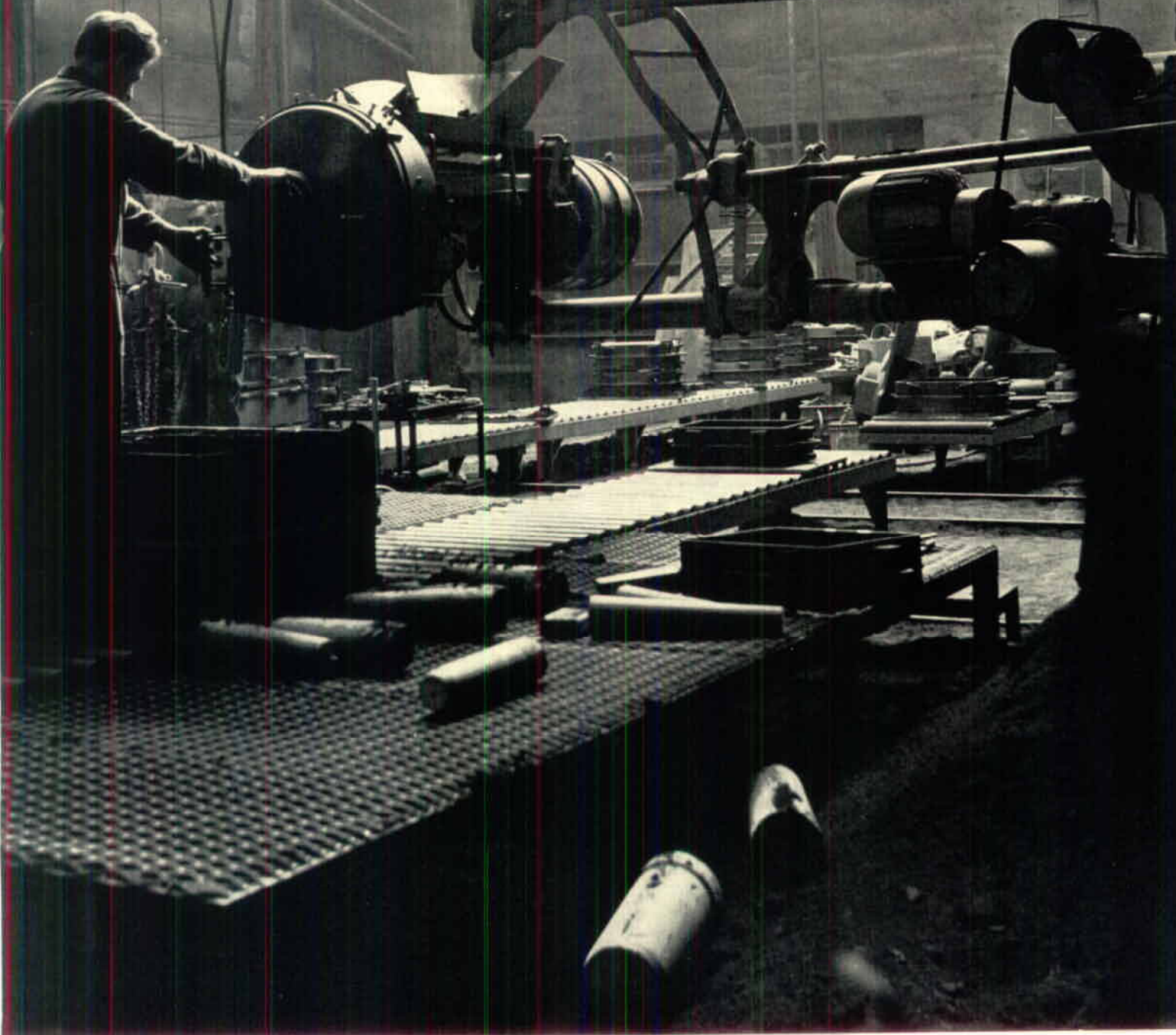
Med denna apparat
kontrolleras and-
ningsmotståndet
i filterna.

HÖGANÄS AB
SKYDDSKONTORET

Visste Ni detta om GJUTERIET ?

1. Att Gjuteriet startade på 30-talet med tillverkning av gråjärn.
2. Att nuvarande tillverkning består av höglegerat stålgiutgods för värmebeständiga och syrafasta ändamål.
3. Att i 2 000 olika modeller ca 10 000 detaljer gjutes per år i vikter från 1 hg till 2 ton.
4. Att bland Gjuteriets formare, ugnsskötare, hopläggare, maskin-formare, sandberedare och övriga av tradition manliga yrkesutövare finnes 2 kvinnliga kärnmakare.

Bildsvep från gjuteriet

1. Ove Sjöqvist är uppläggare, vilket innebär att han placerar modeller i lämpliga s.k. flaskor samt matar fram dem till sandslungan.

2. Från sandberedningen föres formsanden i rör med hjälp av tryckluft till sandslungan, med vilken Richard Soukup rammar (= fyller) flaskan. Formsanden består av olivin, bentonit och vatten.

3. Den fyllda flaskan transporteras på en rullbana till Eduard Vaverka, som har ansvaret för att formen blir finputsad och blackad innan den fortsätter in i torkugnen. (Blackad = bestruken med blandning av zirkonmjöl och vatten för att tåla gjuttemperaturen.)

4. Sedan drygt 3 år tillbaka finns det ett kvinnligt inslag i gjuteriet. Olga Hedlund och Kerstin Thulin (närmast kameran) är båda kärnmakare. De arbetar här med kärnor till pumphus.

5. Nils Brandt-Nilsson, "äldsten" i gjuteriet, anställd sedan 1937, sätter i kärnor och lägger ihop formar, när de har kommit från torkugnarna.

6. Malte Anderholm, Ernst Carlsen och Mauri Peltomäki arbetar i smältavdelningen. E. Carlsen tappar här smältan i skänken och M. Anderholm desoxiderar det smälta stålet.

7. Rune Torim övervakar en gjutning som utföres av Nils Brandt, som för traversen, Ove Sjöqvist som gjuter och M. Peltomäki som håller skänken still.

8. Efter gjutningen måste gjutgodset renas. Vid slungrensningsmaskinen ser vi Bo Blad, som här har rensat bort återstående sand och kärnor från detaljerna.

9. Öi Rolf Näsström och gjuterichefen Olle Johansson i samspråk på gården. I omgivningen synes lagret av flaskor.

10. Rolf Ziniack arbetar med pulverskärning och ses här skära av sjunkgöt på den gjutna detaljen. Åskådare är förman Ture Knutsson.

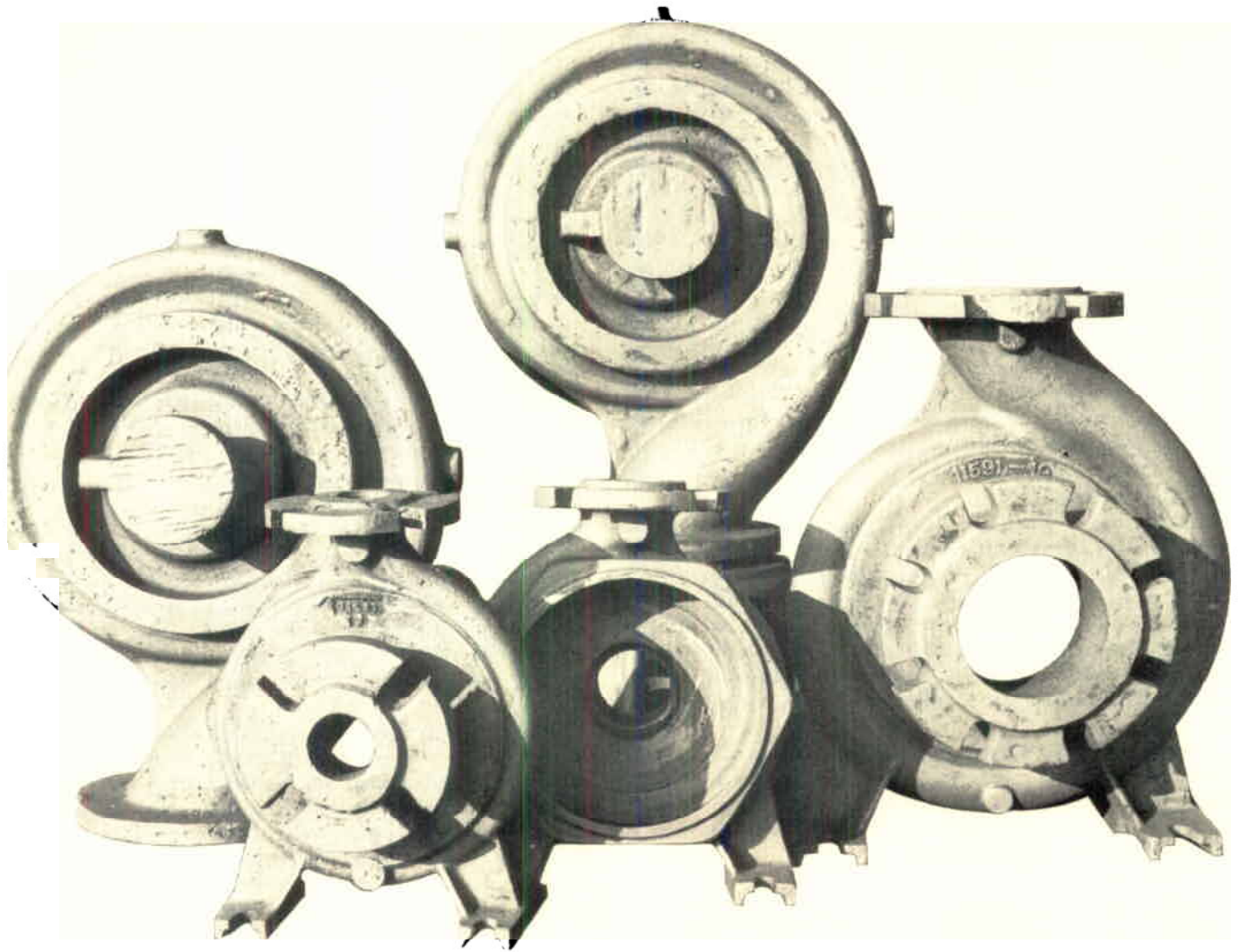
11. Gjutmästare Hugo Örtlund med lärlingen Lennart Nilsson som putsar lagerhalvor.

12. Erik Davidsson renslipar med en handslipmaskin.

13. I beredningsavdelningen beredes modellerna, vilket innefattar måttkontroll samt beräkning av sjunk- och ingöt. Alla data om gjutningen påföres ett beredningskort, där även modellen är fotograferad. Detta beredningskort följer detaljen genom hela tillverkningsprocessen. Herman Pettersson måttkontrollerar.

14. Elsie Thuveesson sköter all korrespondens för gjuteriets räkning.

Ouvertyren till vårt lilla äventyr spelades upp i en kaffepaus en mycket het sommardag. Annonseringen om den förestående kräftpremiären, de uppskrivade priserna gav "ödesdigra" associationer. "Tänk om man hade en kräftsjö någonstans i södra Småland", säger Britta Gustavsson med längtansfull blick. Och det hade man, eller närmare bestämt familjen Nelander, i södra ... Östergötland.

Björn Nelanders måleriska beskrivning av natur och miljö, de anatomiska utläggningarna om kräftorna och dess mångfald föreföll oss väl alla till en början drömlig. Men denna känsla varade inte länge. Efter några dagar var vi fast beslutna att göra 30-milafärden, hädanefter kallad "Kisaloppet". Resesällskapet beslutade efter majoritetsprincipen bestå av avdelningens personal plus äkta hälfter i förekommande fall. Mat och dryck inhandlades. Vi kunde ju inte bara leva på kräftor. Och så var det betesfisken. Sill (osaltad) är bra sade någon. Ekorrrkött föreslog en annan. Nej, färsk höna skall det vara påstod en tredje. Det blev sill och höna. Hönan var svår att skaffa.

Efter avslutat värv fredagen den 9 augusti anträdde så safarin. Ett väl samlat gäng stuvades tillsammans med allehanda utensilier in i tre bilar, den ena med plastbåt på taket och gummiflotte i bagaget, för säkerhets skull.

Kisaloppet har två anhalter. Gyllene Rasten (utanför Ljungby) är vårt Evertsberg och infarten till Kisa får bli Eldris. Målet ligger sedan ca två mil från Kisa. Femtimmarsfärden hade tagit hårt på krafterna, men ut skulle burarna trots den sena timmen. Efter en stärkande måltid skickades första kräftpatrullen ut till sjön. Vi nöjde oss med ett 20-tal burar och vittjade efter en timmas tid. Resultatet blev magert. Våra anspråk var högt uppdrivna efter världens rundmålning. Det enda som var välfyllt denna natt var stövlarna. Med vatten.

Klockan fem lördag morgon gick reveljen för två speciellt utvalda burvittjare. Vi tog en runda med plastbåten. Resultatet fortfarande fjärran från prognosen, ca 1,5 tjog fick vi upp. Resten av dagen ägnades åt rekreation och uppladdning inför kvällens gästbud. Vi badade, fiskade och njöt i fulla drag.

Fiskade ja, en stycken sportfiskare fanns med i bagaget, välutrustad därtill och fast förvissad att dra upp en middagsgädda eller abborre. Men det blev inte ens det obligatoriska bottenappet. För varmt sa fiskar'n ... Det var härligt varmt i vattnet, minst 25 grader menade vår specielle termometer, Bo Lundahl, som ej badar under denna temperatur. Stora stöten mot havets läckerheter sattes in i kvällningen. Drygt 50-talet burar placerades omsorgsfullt ut under stock och sten. Entusiasterna gick hem, åt en bit och gick ut igen för att vittja. Fångsten uppgick nu till ca två tjog, men vi var fortfarande inte nöjda. Det blev en runda till, två tjog igen och med sammanlagt sex tjog i potten lät vi oss nöja.

Det blev drygt 10 kräftor per skaft och en kräftskiva består ju inte enbart av kräftor som redan Albert Engström en gång upptäckte. Det blev en äkta kräftskiva intensivt upplevd från början till slut. Trots många kockar vid dillkokningen blev resultatet utmärkt. Dillen ja, vad vore kräftan utan dillsmak? Och inte ens saltet hade vi glömt. Själva förtärandet av kräftorna blev en succébetonad slutvinjett på vår gemytliga samvaro. Trötta efter en ansträngande dag stupade entusiasterna i säng. Skulle någon vittja de burar som fortfarande låg ute på morgonen? Nej, det var det ingen som skulle, visade det sig. När vi vid middagstid förmått släpa oss ner till sjön hade de flesta kräftorna redan kalasat på höna och sill och dessutom försvunnit ut burarna. Resten överlämnades till arrendatorn. En kräftskiva får räcka. Dagen hade också haft sin tragikomiska poäng då badbryggan, som bestod av två sektioner, plötsligt brast under två "exportörer". Båda undkom turligt nog med blotta förskräckelsen. Den ene, som ådrog sig ett skrapsår slutade bada precis som bokhandlaren ...

Vi hade tänkt åka hem ganska tidigt på söndagen. Vi bedrog oss. Det var oerhört svårt att slita sig från denna underbara natur och först på sena eftermiddagen stod vi färdiga att ge oss iväg. Vi hade upplevt en kort men intensiv semester och nu fick de flesta av oss försöka se vardagen i vitögat igen. Alla utom ett par som var lyckliga nog att ha semester och föredrog att sova ut i stugan.

Bengt Silfverstrand

Rapport från svensk kräftsjö

Ett förväntansfullt gäng från exporten
En fredagskväll lämnade orten
Till Kisa man för
Till kräftor med klor
av den allra superbaste sorten

Företagsskolans årsavslutning på Bruksgården

samlade ett stort antal föräldrar och företagsrepresentanter som tillsammans med elever och lärare hälsades välkomna av utbildningschefen kapten Rolf Julin. Efter sedvanlig kaffedrickning och småprat berättade kapten Julin till ljusbilder om en jordenruntresa som han gjorde för en tid sedan. Resan gick via Nordpolen—Alaska—Japan—Stilla Havet—Hawaii—San Fransisko—Panama—New Orleans—New York. Därefter redogjorde Bernt Ottinger för det arbetsår som gått. Ett år som kan betecknas som ett av de bästa i skolans historia. Ottinger tackade bl.a. representanterna för arbetsledarkåren för det stöd dessa ger eleverna när de kommer ut på sina arbetsplatser. Sedan följde betygs- och premieutdelning av kapten Julin som önskade de färdigutbildade eleverna lycka till i sitt fortsatta arbete. Föräldrarnas tack framfördes av herr Börje Bernhardsson som också nämnde elevernas glädje över skolresan till London. Till denna ber vi att få återkomma med några glimtar i nästa nummer.

Från höger: Rolf Julin, Bernt Ottinger, Lennart Bernhardsson, Kenneth Persson, Thomas Haglund och Karl-Erik Winstedt.

Premier tilldelades:
Klass III: Lennart Bernhardsson, Thomas Haglund, Kenneth Persson, K-E Winstedt.

Klass II: Per Molin, Tommy Stålberg.
Klass I: Tommy Björk, Bo Jertshagen, Jörgen Johnsson.
B.O.

Hjalmar Fritiof Larsson, Kullagatan 20, Höganäs, 53 tjänsteår
Gunnar Larsson, Grängsgatan 15, Bjuv, 52 tjänsteår
Fritz Steen, V. Ringgatan 3 C, Bjuv, 50 tjänsteår
Carl Hilbert Svensson, Ringgatan 5, Höganäs, 50 tjänsteår
Oscar Olsson, Östergatan, Ekeby, 47 tjänsteår
Sigfrid Leonard Eriksson, Sällgatan 2, Höganäs, 35 tjänsteår
Ingvald Johansson, Triangelgatan 3, Höganäs, 35 tjänsteår
Arvid Lennart Sonesson, Tivoligatan 26, Höganäs, 35 tjänsteår
Carl Jonasson, Södergatan, Ekeby, 34 tjänsteår
Karl Johan A. Jönsson, Rundelsgatan 15, Höganäs, 27 tjänsteår
Edvin Larsson, Truedstorp, Ekeby, 24 tjänsteår
Johan Kronkvist, Borgsgatan, Ekeby, 8 tjänsteår
Arthur Sjöberg, Bellisgatan 38, Höganäs, 8 tjänsteår
Tage Reimer, V. Ringgatan 5 A, Bjuv, 4 tjänsteår

Organisatoriska förändringar vid Höganäs AB och Höganäs A/S, Oslo

Direktör Per Aasmundrud har med utgången av juni månad 1969 lämnat sin befattning som chef för Höganäs A/S. Dir. Aasmundrud har anställts av Peter Möller A/S, Oslo, för att utveckla den internationella marknaden för deras produkter och licenser.

Till Aasmundruds efterträdare har från den 1 oktober utsetts direktör Niels Buch, tidigare anställd hos Norse Crown Co (Thailand) Ltd, Bangkok.

Direktör Niels Buch, Oslo.

Lerrörstillverkningen

Ansvaret för återförsäljning av lerrör av främmande tillverkning kommer att ävila produktgrupp syrafast.

Takpappstillverkning

Den nya rörfabrikens utrustning demonteras och ersätts med produktionsutrustning för den kommande takpappstillverkningen. Verkmästare Gösta Lindqvist står under detta arbete till anläggningsavdelningens förfogande.

Den gamla rörfabriken inklusive kapseltillverkningen uppgår i produktionsavdelning eldfast. Förman Åke Roslund har samtidigt överförs till nämnda avdelning.

Produktgrupp Syrafast — produktionsavdelningen

Lerrörslager, plastkopplingsfabrik och stengodsfabrik med tillhörande lager överfördes den 1 augusti till rubr. avdelning.

Försäljningsavdelning Metallurgi

Inom försäljningsavdelning Metallurgi har från den 1 juli 1969 inrättats en ny sektion för teknisk marknadsutveckling, planering och prognostisering. Sektionen är underställd försäljningsdirektören och till chef har utsetts bergsingenjör Göran Wastenson. Ingenjör Bo Lundqvist överfördes som planerings-

ingenjör till förenämnda sektion från den 15 juli.

Metallurgiska produktionsavdelningen

Med anledning av den kraftiga ökningen av antalet utlastningar från pulverlagret har där inrättats en ny befattning som expeditionsmann underställd ingenjör Åke Schönhult. Till innehavare av den nya befattningen har utsetts herr Gösta Lindqvist.

Brännmästarefunktionen inom avdelningen förstärktes med brännmästare Kjell Johansson med tidigare placering vid röverket.

Ekonomiavdelningen

Civilekonom Lennart Gunnarsson har den 1 juli överförs till ekonomiavdelningens finansförvaltning och är där direkt underställd direktör Olof Rinné.

Utredningsavdelningen, FP, har utgått ur organisationen. Fru Mary Johansson har överförs till planeringsavdelningen och där underställd ingenjör Peter Lind. Fru Johansson bibehåller även sina tidigare arbetsuppgifter för produktionsavdelning eldfast i Höganäs.

Gunnar Thornblad mästergytt för 8:e gången

När det gäller att kora Höganäsbolagets mästergytt har Gunnar Thornblad en enastående förmåga att skärpa sig. 1969 har väl inte varit bland hans bästa tävlingsår men mycket sammanbiten genomförde han mästerskapstävlingen och försvarade titeln för åttonde gången. På andra plats kom en ny trevlig skyttebekantskap, Kjell Nilsson, som torde bli en stor tillgång när det gäller lag-skytte.

Six skyttar kvalificerade sig till finalen, i vilken Magnus Håkansson, Skromberga, inte kunde delta. Ordningföljden för de fem finalisterna blev följande:

1. Gunnar Thornblad 257 p., 2. Kjell Nilsson 248 p., 3. Christer Fridh 239 p., 4. Tommy Thornblad 224 p., 5. Stig Ljungberg 219 p.

Innan man korade mästergytt konkurrerade femton skyttar om Ragnar Engbergs vandringspris. Årets inteckning tog Kjell Nilsson med 132 poäng och sedan följde Jan Hjelm 129, Tommy Thornblad och Göran Savilahti 128, Harro Aamissepp 127 samt Christer Fridh och Bertil Rosenqvist 124 poäng. Båda tävlingarna gick på Kullens Skyttesällskskaps bana den 6 september.

Höganäsbolagets mästergytt Gunnar Thornblad flankerad av sina två bästa medtävlare Kjell Nilsson, t.v., och Christer Fridh.

Tennstänkan åter till Höganäs

Sjutton skyttar från Höganäs, Bjuv och Skromberga deltog i årets tävling om Tennstänkan på Haberga skjutbana. För fjärde gången i följd erövrade Höganäsverkens skyttar vandringspriset.

Bästa resultat noterade höganässkytten Jan Hjelm med 136 poäng. I det segrande laget ingick dessutom Hardo Aamisepp 132 och Gunnar Thornblad 131 eller tillsammans 399 poäng.

Skrombergaverken kom på andra plats genom Magnus Håkansson, Carl-Johan Nilsson och Svante Johansson som tillsammans uppnådde 357 poäng. Bjuvsverken fick 327 poäng genom Bertil Rosenqvist, Ture Larsson och Sven Nilsson.

Hans Högestam tog Silverpokalen

Fjorton skyttar har sina namn ingraverade i Silverpokalen, varom Höganäsbolagets skyttar har kämpat för nittonde gången. Fyra skyttar har vardera två inteckningar sedan Hans Högestam i årets tävling på N. Vrams skjutbana den 14 juni triumferade för andra gången. Han tog sin första seger 1950! Övriga skyttar som nästa år har chansen att bli ständigt ägare av den nu åtråvärda pokalen genom att ta den tredje inteckningen är Magnus Håkansson, Stig Ljungberg och Christer Fridh.

Hans Högestam segrade med 139 poäng och sedan följde höganässkyttarna Lars Lundkvist 135, Tommy Thornblad 135, Kjell Nilsson 133 och Hardo Aamisepp 133, Bertil Rosenqvist, Bjuv, 132 samt Carl-Johan Nilsson, Skromberga, 125 poäng.

Höganäs bäst i koncernskjutningen

I den sjuttonde koncernskjutningen, numera tyvärr en tävling endast för moderbolagets skyttar, deltog i år bara Höganäsverken och Skrombergaverken. I samband med de ändrade skyttebestämmelser, som tillämpas på prov under ett år inom Bolagets interna tävlingar, räknas endast resultaten för de tre bästa skyttarna mot tidigare fem i lagtävlingen.

Höganäsverken tog sin tredje raka inteckning i vandringspriset med 399 poäng genom Tommy Thornblad 135, Hardo Aamisepp 134 och Hans Högestam 130 poäng. Skrombergaverken uppnådde 384 poäng genom Carl-Johan Nilsson 132, Svante Johansson 129 och Magnus Håkansson 123 poäng.

Jan Hjelm fullpoängare

Det blev en fin upptakt på årets tävlingar för Höganäsbolagets skyttar, som i HSS och HDs korpskyttetävling den 1 juni genom att vinna Segerskyttet tog andra inteckningen i HSS vandringspris nr 1 och brandchef Olle

Arvidssons vpr. Till denna framgång bidrog inte minst Jan Hjelm med sina 100 poäng.

Höganäsbolaget ställde upp med elva skyttar bland drygt 200 deltagare. Segerskyttet vanns med 488 poäng före Televerket, som trots sina tre fullpoängare stannade vid 484 poäng. Samma resultat uppnådde Udåkra HB och SJ, varav framgår att det var hård strid i toppen.

I det segrande laget ingick Jan Hjelm, 100, Ove Paulsson 99, Gunnar Thornblad 98, Christer Thornblad 98 och Hans Högestam 93 poäng, samtliga från Höganäsverken.

I den individuella prislstan toppade Jan Hjelm klass II A. Ove Paulsson belade andra plats i klass II B med Christer Thornblad på fjärde plats och Lars Lundkvist vann klass I med 97 poäng. I klassmästerskapen triumferade Lundkvist i klass I med 193 poäng och Jan Hjelm i klass II med 192 poäng. Det var sålunda en stor dag för Höganäsbolagets duktiga skyttar.

Kort gästspel i Skånecupen

Höganäsbolaget har deltagit några år i Skånecupen för sjuannafotboll. Den bästa insatsen noterades premiäråret av Höganäsverkens lag medan Bjuvsverken varje år slagits ut i första matchen. I år blev det lika kort gästspel för höganäspojarna.

Dessa hade hemmamatch mot Malmbergs Rörledningsfirma i Yngsjö, en svår motståndare som sex år i följd varit seriesegrare i Kristianstad. Gästerna vann också i Höganäs med 4—3, vartill måhända bidrog att höganäsmålvakten Sten Glifberg slog upp en gammal knäskada och fick bytas ut i andra halvlek. I HB-laget debuterade Göran Arenbo som hy och han svarade för samtliga tre höganäsmål, ett fint "hat tric" som det heter på fotbollsspråket.

Bjuvsverken fick i sin hemmamatch också möta ett topplag, Malmö Östra Sjukhus, och här segrade gästerna med siffrorna 7—2.

Tennissektionens rapport över säsongen 1969

Trots att tennissäsongen ännu inte är avslutad, kan man dock redan nu notera det största aktiva motions- och tävlingsspel som sektionen bedrivit.

Sålunda har ca 36 spelare haft tillgång till en säsongstimmig på Höganäs Tennisklubbss banor i Strandbaden. För att stimulera intresset har sektionen i år anmält sig till Skånecupen-Kullacupen samt deltagit med 2 lag i seriesystem.

Varje år avslutas säsongen med en turnering i Strandbaden.

Tennissektionens medlemmar har positivt anslutit sig till Höganäs Tennisklubbss förfrågan om inomhusspel på hemmaplan.

G.R.

Golftävlingen vanns av Eric Fridlund

Anställda i Höganäskoncernen har haft sin årliga golftävling om 1966 års vandringspris. Tävlingen gick på Mölle golfbana och 17 herrar och 7 damer deltog. Årets tävling gick som 18 håls poängboge i strålende sol och med intendent Johan Curman som tävlingsledare.

Segrare för andra året i följd blev Eric Fridlund som också vann scratch-priset.

Resultat:

1. E. Fridlund 37 poäng; 2. L. Hardenby 35 poäng; 3. B. Lövgren 35 poäng och 4. R. Julin 34 poäng.

Damtävlingen vanns av Ulla Stenow på 32 poäng, närmast följd av Britta Hardenby på 31 poäng.

Prisutdelningen förrättades av fru Kitty Herneryd vid den efterföljande golfträffen på Bruksgården.

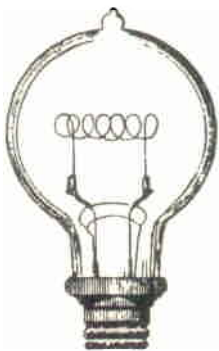
Slip-Naxos fotbollskorpore sköter sig fint

Lagledaren H. Peereboom har all anledning att vara stolt över lagets framgång.

Korpfotbollen har kommit en bra bit på väg mot slutet för den här säsongen. Slip-Naxos håller sig väl framme och har i skrivande stund manövrerat sig fram till slutspelet genom att komma tvåa i sin grupp efter Polisen. Målskillnaden 40—11 visar att grabbarna har löd i skorna. Målvakten Fred Jerner har förmodligen klistret i händerna i stället. Bäste målgörare är Birger Peterson som nätat 22 gånger. Lagkaptenen Folke Edmark lägger upp spelet och fördelar målgi-vande passningar med bravur. Hasse Berggren, Roger Karlsson, Bert Lindgren och Åke Nilsson försvarar sina platser i laget med den äran. Bert Lindgren är giganten i försvaret. Och så har vi Hendrik Peereboom, lagledaren, som med fast hand ser till att grabbarna sköter sig.

H.S.

Om förslagsverksamhet

I Brännpunkten 1969:1 efterlyste vi flera förbättringsförslag och genast hörde flera personer av sig och efterlyste riktlinjer för hur man går till väga. Det kan man ju kalla för en blygsam begäran. Här är alltså en redogörelse för hur man går tillväga inom Höganäsbolaget, samt utdrag ur "Förslagsverksamhet", en skrift utgiven av SAF, LO, TCO.

Förslagsanmälan åtföljd av beskrivning och ev. ritning sändes till kontaktkommittén inom vilken man arbetar. Hjälp med beskrivning och ritning kan erhållas om så behövs. Förslaget bearbetas av kontaktkommittéordföranden för vidare behandling i Kontaktkommittén. Förslaget kan dock inte bedömas förrän det är utfört och provat i praktiken. Detta kan ofta ta lång tid men förslagsställaren kan trösta sig med att förslaget blir omgående registrerat hos sekreteraren i Förslagskommittén som sedan håller rätt på förslaget i olika stadier. Dessutom får förslagsställaren bekräftelse på mottagandet och kan också själv bevaka ärendet.

När ett förslag är genomfört och poängbedömt och/eller årsvinstberäknat av Kontaktkommittén tas det upp på Förslagskommitténs sammanträde. Detta hålles någon vecka före nämndens, en gång i kvartalet. Förslagskommittén gör en grundlig genomgång och här efter går förslaget vidare för fastställande i Företagsnämnden. Ibland måste förslagen återremitteras för ytterligare utredning av Kontaktkommittén. Detta är en fördröjning av ärendet som mer och mer försvinner i och med att medlemmar av kommittéerna numera regelbundet samlas till diskussioner. Dessa har varit önskvärda och nödvändiga för att få alla kommittéer att använda samma bedömningsgrunder.

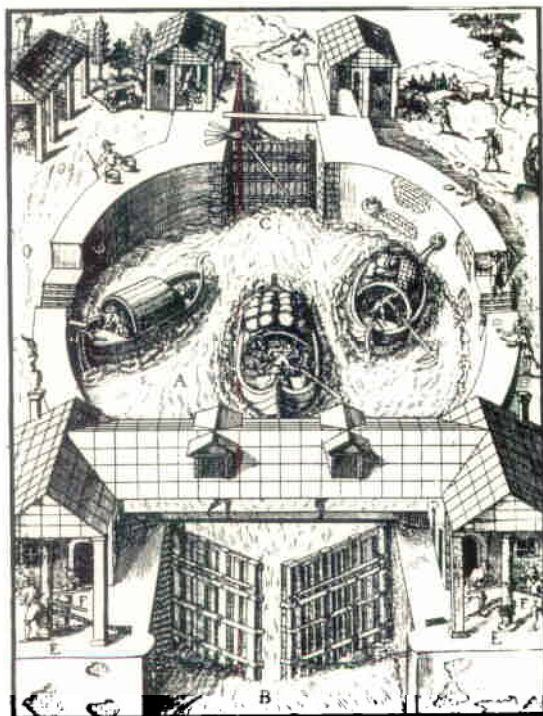
— För tjänstemännens del tillkommer ett moment i behandlingen av förbättringsförslag: Efter att förslaget utförts och provats i praktiken går det till det utskott inom Kontaktkommittén för tjänstemän som bedömer hur stor anknytning förslaget har till den normala arbetsuppgiften. Efter en skala avläses sedan t.ex. att överingenjören får nöja sig med glädjen att ha gjort en förbättring under det att laboratoriebiträdet eller kontoristen dessutom får 100 % av den framräknade penningbelöningen. Efter denna procedur i utskottet fortskrider behandlingen av förslagen på samma sätt som för de av kollektiv personal inlämnade. —

Detta är i stora drag gången i verksamheten. Sekreteraren har ansvaret för att statistik föres, att uppfinnarna hålles underrättade och att Företagsnämnden får en rapport från kommittén till varje sammanträde.

Extrabelöningar utdelas till den som under en sammanhängande 5-årsperiod inlämnat a) minst 5 belönade förslag — 20 % av sin totala belöningssumma under perioden; b) minst 10 belönade förslag — 30 % av sin totala belöningssumma under perioden.

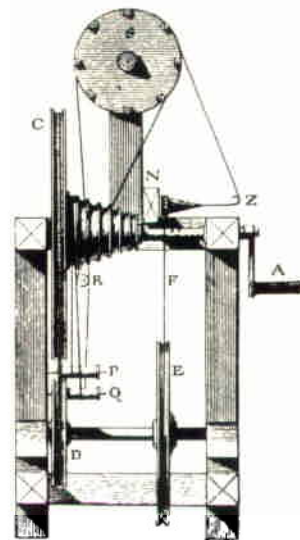
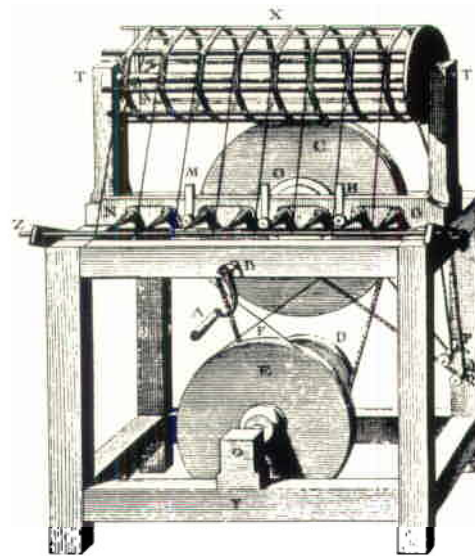
Vi kan inte säga att förslagsverksamheten nu fått sin slutliga utformning. Det arbetas fortfarande på förbättringar även här.

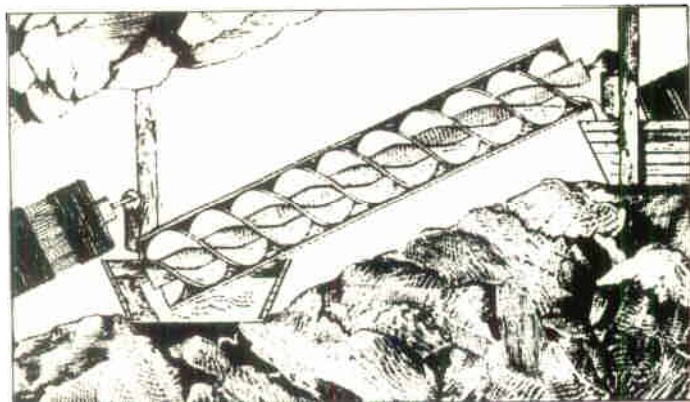
Blanketter för förslagsanmälan finns och lämnas hos Kontaktkommittéernas ordföranden eller Förslagskommitténs sekreterare, ing. Eva Wickman, LB. Kommitténs övriga, av Företagsnämnden valda, ledamöter är: direktör K G Thafvelin, ordförande; chaufför Allan Andersson; överingenjör Y Bohlin; överingenjör W Cronström; förman Ivar Holm; pressare Egon Jönsson samt ingenjör Åke Schönhult, vilka också lämnar all hjälp som önskas.

Sluss-principen gjorde många floder farbara.

Spinnerimaskinen inledde textilindustrins era.

Arkimedes skruv från omkr. år 250 f.Kr.

Frågor, som uppstår med anledning av ovanstående redogörelse, kan göras skriftligt eller per telefon till sekreteraren. De som har allmänt intresse blir besvarade på denna sida i nästa nr av Brännpunkten. Skriften "Förslagsverksamhet" kan lånas på HBs bibliotek. Måste jag påminna om att biblioteket är till för *alla* anställda.

Förslagsverksamheten — värdefull på många sätt

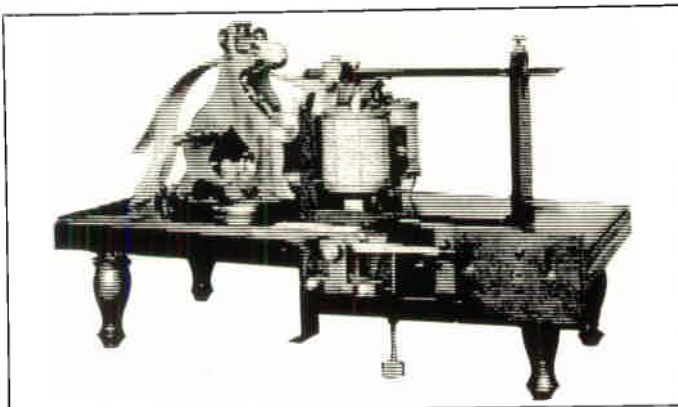
(Ur "Förslagsverksamhet", sid. 10—11.)

Det är inte lätt att exakt fastställa hur stort värde förslagsverksamheten har. Man kan emellertid konstatera, att den är värdefull i olika avseenden. Sålunda har såväl företaget som förslagsställaren och hans kamrater på flera sätt utbytte av verksamheten.

För *förslagsställaren* är verksamheten värdefull närmast ur två olika synvinklar. Dels upplever han sannolikt som något betydelsefullt, att hans idé omsätts i praktisk verklighet och visar sig fungera på ett sätt som gör produktionen rationellare, dels finner han tillfredsställelse av den ekonomiska ersättning, som tillfaller honom som ett kvitto på att förslaget har ett värde för företaget.

För *övriga anställda* i företaget blir förslagsverksamheten härutöver betydelsefull, t.ex. när förslagen inriktas på åtgärder ägnade att främja sundhet och säkerhet på arbetsplatsen. Det är inte minst detta gemensamma intresse som gjort förslagen inom exempelvis arbetarskyddsområdet så uppskattade.

För *företaget* ligger förslagsverksamhetens värde självfallet till en början däri, att förslag som innebär rationellare produktion ju i all-

Morse telegraf från 1846.

mänhet samtidigt innebär minskade kostnader och därför på sikt också ökad konkurrenskraft för företaget.

Därutöver inrymmer emellertid förslagsverksamheten också ett "ideellt" värde, eftersom en aktiv förslagsverksamhet visar, att de anställda accepterar förändringen i arbetsförhållandena, vilket ytterst är en nödvändig förutsättning för ett smidigt rationaliseringsarbete.

Tyvärr möter man ibland den inställningen, att förslagsverksamhetens värde kan och bör mätas enbart i den direkta besparing som gjorts inom företaget. Försöker man siffermässigt besvara frågan om förslagsverksamhetens ekonomiska värde kommer man i många fall fram till relativt blygsamma belopp i förhållande till det ekonomiska värde rationaliseringsarbetet i stort har.

Enligt organisationernas uppfattning bör man inte enbart fästa sig vid förslagsverksamhetens ekonomiska värde. Som ovan framhållits innehåller förslagsverksamheten många positiva element, som dock inte låter sig mätas i några som helst kalkyler. Dessa positiva effekter motiverar emellertid mer än väl helhjärtade insatser från alla berörda parter sida för att åstadkomma en verkligt livaktig och konstruktiv förslagsverksamhet. Erfarenhetsmässigt finns hos människor ett visst motstånd mot förändringar i arbetet. Förslagsverksamheten kan spela en avgörande roll i övervinnandet av ett sådant motstånd. De arbetsledande uppgifterna och rationaliseringsarbetet i allmänhet blir lättare att genomföra bland människor, som vant sig vid att söka sig fram till bättre metoder själva. Det är givetvis omöjligt att ange vad detta betyder rent ekonomiskt."

SUMMARY

FOR THE HÖGANÄS CONCERN the wages agreement means a great rise in costs in 1969 as well as in 1970. These increases are not unexpected but we cannot deny that they will place heavy demands on the company when it comes to taking measures to compensate them. The present rationalization will, therefore, be continued as effectively as possible. Less profitable products will be taken out of the production program and thereby provide space for more profitable products and for such ones that allow longer series and consequently leave a wider margin of profit. Furthermore the company will gradually increase the production capacity. (Page 2.)

MANY WATERCOURSES have been polluted due to the fact that sewage treatment works have not been built up at the rate required by the ever increasing volume

of pollution. Systematic investigation of and reports on the degree of pollution in Sweden are being carried out through the care of the proper government agencies as well as through approximately 25 water conservation organizations. For Vege river such an organization was established in the fall of 1968 and Höganäs AB is here a member. (Page 3.)

A SCHOLARSHIP FUND of approximately SKr 230,000:— has been established by Höganäs AB. The purpose of this fund is to grant contributions to employees in the mother company as well as to those in the Swedish subsidiaries for commercial, technical and administrative training. (Page 15.)

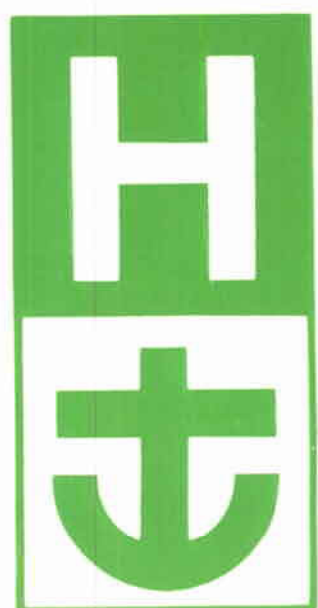
A NEW NATURE PRESERVATION LAW came into effect on July 1st this year. An account of Statens Naturvårdsverk and

the stricter regulations now applying is given on page 7.

SLIP-NAXOS has sought new ways to get their foreign employees to feel at home. The Finnish people, who came to the firm at the beginning of the year now have a curator of their own, who speaks Finnish and assists them with any problem they have at work or at home. The home calls at the 32 Finnish families that have ties with Slip-Naxos take most of Mrs Faleborns time. (Page 11.)

THE FOUNDRY at Höganäs was started in the twenties to produce gray cast iron. The present production mainly consists of high-alloyed steel castings for heat- and acid-resistant purposes.

Almost 2,000 different forms and approximately 50,000 details are cast per year with individual weights varying between 0.1 and 2,000 kilos. (Page 19.)

HÖGANÄS